

Bundel - Politieke Avond - Sessie 2 (Restaurant) van 14 februari 2023

- 1 Opening
- 2 Akkoord van Groenlo 3.0
 - Voorstel en besluit - Akkoord van Groenlo 3.0
 - Bijlage 1 Voorwoord
 - Bijlage 2 Akkoord van Groenlo
 - Bijlage 3 Akkoord van Groenlo steunbetuiging
 - Bijlage 4 Achtergrond Historie en Variantentabel voor uitvoeringsprogramma
 - Bijlage 5 Persbericht Akkoord van Groenlo
 - 2023-02-13 Antwoorden op agendavragen
 - 2023-02-14 Raadsbrief -Brief van college van BenW - Ontwikkeling stimuleringsmaatregelen duurzaamheid en inzet Winterfonds
- 3 Sluiting

Zaaknummer : 285604

Raadsvergadering : 07-03-2023

Onderwerp : Akkoord van Groenlo 3.0

Collegevergadering : 24-01-2023
 Portefeuillehouder : Wethouder G.J. Teselink
 Steller : Vuijk, Matthew, Team Ruimte en economie tel. : 0545250224

Te nemen besluit

Instemmen met het Akkoord van Groenlo 3.0.

Waarom dit voorstel en wat is het effect

De Achterhoek heeft in 2009 en 2013 een Akkoord van Groenlo vastgesteld. De belangrijkste ambitie in dit akkoord was het streven naar een energieneutrale Achterhoek in 2030. Een energieneutrale Achterhoek wil zeggen dat alle energie die we verbruiken in de Achterhoek duurzame, hernieuwbare, energie is. In 2021 is geconstateerd dat het tijd is om onze ambitie en doelstelling van het Akkoord van Groenlo tegen het licht te houden, een herijking van het Akkoord van Groenlo is op zijn plaats. Er is namelijk veel gebeurd in de energietransitie, er zijn nieuwe inzichten, en de samenhang tussen de verschillende opgaven en trajecten is niet altijd duidelijk. Daarnaast heeft uw raad op 18 mei 2021 motie M-21-04 *Regie in de energietransitie* vastgesteld. Met deze motie heeft uw raad het college de opdracht gegeven de doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn te laten varen, en aan te sluiten bij de opgave die volgt uit het nationale klimaatakkoord.

De nieuwe inzichten en ontwikkelingen sinds 2013 zijn verwerkt in het akkoord. Het akkoord wordt ter instemming aan de gemeenteraad voorgelegd. De basis van het akkoord blijft hetzelfde: gezamenlijk werken aan een energieneutrale Achterhoek. Het akkoord wordt uitgewerkt in een vernieuwde regionale uitvoeringsagenda. Ook worden andere Achterhoekse organisaties, ondernemingen en onderwijsinstellingen etc. uitgenodigd actief deel te nemen aan de realisatie van het akkoord.

Argumentatie

1.1 Het akkoord uit 2013 is aangepast aan de situatie van 2022

Het nieuwe akkoord geeft aan dat de ambitie voor een energieneutrale Achterhoek nog steeds belangrijk is, dit wordt benadrukt. Ook is het een herbevestiging van de Achterhoekse samenwerking; samen d'r an. Het akkoord is ook aangepast aan de huidige situatie. Nieuw beleid en cijfermatige inzichten zijn verwerkt in het akkoord. In lijn met het klimaatakkoord is gekozen om uiterlijk 2050 energieneutraal te zijn. Belangrijk is hierbij ook dat gebleken is dat om energieneutraal te zijn de opgave veel hoger is dan is ingeschat in 2016. Voor 2030 hanteren we de opgave voor opwek van duurzame energie uit de RES. Deze opgave komt wél overeen met de opgave voor opwek voor een energieneutrale Achterhoek uit de uitvoeringsagenda in 2016.

1.2 Het akkoord is een gemeenschappelijke tekst waar elke gemeente in de Achterhoek zich in kan vinden

In te vullen door Griffie:

Commissievergadering
 Afhandelingsvoorstel voor raad:
☐ hamerstuk
☐ besprekstuk
☐ anders, nl

Raadsvergadering
☐ zonder hoofdelijke stemming
☐ met algemene stemmen
☐ stemmen voor, stemmen tegen
☐ aangenomen
☐ verworpen

De Achterhoek werkt veel samen maar er zijn ook verschillen tussen de gemeenten. Elke gemeente legt zijn eigen accenten en heeft haar eigen specifieke lokale situatie. Er is afgesproken dat elke gemeente zijn bijdrage levert, met het akkoord spreken we een minimum af. Individuele hogere ambitie is wenselijk. Dit wordt nader uitgewerkt in een nieuwe uitvoeringsagenda. In de huidige tekst kan elke gemeente zich vinden.

1.3 Het is van belang dat de gemeenteraden het akkoord en de samenwerking onderstrepen

De intentie van het oude akkoord van Groenlo is niet veranderd, maar dat neemt niet weg dat de tekst aan een update toe was. Instemming van de gemeenteraad met deze nieuwe versie van het akkoord is logisch. De gemeenteraad onderstreept hiermee de ambitie om hard te blijven te werken aan een energieneutrale Achterhoek. Bestaand beleid zoals de RES Achterhoek en de Transitievisie Warmte van alle gemeenten zijn integraal onderdeel van het akkoord. Het akkoord ondersteunt nadrukkelijker de huidige en toekomstige gezamenlijke uitvoering. De uitwerking van de uitvoering van het akkoord ligt bij het college.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Het Akkoord van Groenlo 3.0 bevat een ambitie die zowel ambitieus als realistisch is

In 2009 is de ambitie uitgesproken om energieneutraal te zijn in 2030. Deze ambitie is nu bijgesteld tot *uiterlijk* 2050. In 2009 was de omvang van de opgave nog niet goed in beeld. Deze opgave is groter dan destijds gedacht. Er is sprake van voortschrijdend inzicht, dit wordt duidelijk beschreven in bijlage 4, 'Achtergrond Historie en Variantentabel voor uitvoeringsprogramma'. Daarnaast is het standpunt van de gemeenteraad bij het tempo voor vervangen van het aardgas bij de gebouwde omgeving van belang. In de Transitievisie Warmte, vastgesteld in 2021, wordt aangegeven hoe de gemeente aardgasvrij gaat worden in 2050. Voor de periode tot 2030 is met de Transitievisie Warmte nadrukkelijk gekozen om nog geen wijken van het aardgas af te halen, maar in te zetten op het aardgasvrij-klaar maken van woningen. Dit besluit heeft tot logische gevolg dat de ambitie van het akkoord van Groenlo ook opschuift naar 2050. We sluiten hierdoor ook beter aan bij het nationaal klimaatakkoord. De opgave voor de opwekking van lokale duurzame energie die in 2016 is vastgesteld is overigens wel gehandhaafd en vastgelegd in de RES 1.0.

1.2 Het akkoord van Groenlo 3.0 is geen nieuw beleid, maar een herbevestiging van de regionale samenwerking.

Het eerste Akkoord van Groenlo is al in 2009 gemaakt, dit was ver voor het nationale klimaatakkoord uit 2019. We waren een voorloper, en daar mogen we trots op zijn. We zijn echter ook ingehaald door nieuwe inzichten. Deze nieuwe inzichten zijn verwerkt in het nieuw Akkoord van Groenlo 3.0. Bestaand beleid is geïntegreerd in het nieuwe akkoord. Daarnaast geeft het akkoord een nieuwe impuls aan de Achterhoekse samenwerking; tussen de gemeenten maar zeker ook met organisaties, instellingen en ondernemingen in de Achterhoek.

1.3 In de Uitvoeringsagenda maken we het akkoord concreet

Regionaal wordt al lang en succesvol samengewerkt. Dit verandert niet. Wel is het tijd om de thema's waar we gezamenlijk mee op willen trekken op een rijtje te zetten. Er is al veel voorwerk gedaan om te komen tot een uitvoeringsagenda. De komende maanden wordt dit voorwerk uitgewerkt. Cijfermatig wordt het doel opnieuw bepaald en worden de thema's definitief gemaakt. De nieuwe uitvoeringsagenda is een document waar de afzonderlijke gemeenten zich op kunnen baseren voor een gemeentelijk uitvoeringsprogramma. Er is ruimte voor variatie, voor specifieke lokale accenten. Het programma zal deels bestaan uit bekende thema's en zal deels nieuwe, actuele thema's bevatten. Thema's uit de RES en de Transitievisie Warmte nemen wij ook op.

Financiën

Het besluit heeft geen directe financiële consequenties.

VN verdrag rechten van mensen met een beperking

Niet van toepassing.

Communicatie

De Achterhoekse gemeenten hebben een nieuwe versie van het Akkoord van Groenlo opgesteld, aangepast aan de ontwikkelingen sinds het akkoord van 2013. In lijn met het klimaatakkoord is gekozen om uiterlijk 2050 energieneutraal te zijn. Het akkoord zal regionaal worden uitgewerkt in een regionale uitvoeringsagenda. Nadat de gemeenteraden in de regio hebben ingestemd met het akkoord zal hierover verder gecommuniceerd worden en zullen de

gezamenlijke gemeenten andere partijen zoals organisaties, ondernemingen en onderwijsinstellingen in de Achterhoek vragen het akkoord te ondersteunen.

Initiatief, participatie en rol gemeente

In 2021 hebben de gemeenten met behulp van RoyalHaskoningDHV een voorstel voor de herijking van het Akkoord van Groenlo opgesteld. Er is veel tijd gaan zitten in het evalueren van het proces van de afgelopen jaren, te benoemen van de successen en het wegen van de samenwerking in de regio. Dit heeft geresulteerd tot een intern "reisverslag" van 2016 tot nu. Hierin is er veel aandacht voor onze waarden, onze manier van samenwerken en de gevoelde urgentie. De achtergrond en historie is beschreven, er is gerekend en er is een aanzet gedaan voor een nieuw uitvoeringsprogramma (bijlage 4: 'Achtergrond Historie en Variantentabel voor uitvoeringsprogramma'). De variantentabel en het voorgestelde uitvoeringsprogramma uit bijlage 4 is nog niet gereed, het moet nog verder in thema's en cijfermatig worden uitgewerkt. Wel is er een nieuw Akkoord van Groenlo geformuleerd: het Akkoord van Groenlo 3.0.

Ook is er een versie gemaakt voor organisaties, ondernemingen en onderwijsinstellingen e.d. in de Achterhoek. Aan hen wordt gevraagd om een steun te betuigen aan het akkoord, maar ook om zelf in actie te komen.

Planning en evaluatie

Het Akkoord vertalen wij naar een Uitvoeringsagenda. Deze wordt elke twee jaar gemonitord. Er wordt regionaal een communicatieplan uitgewerkt om burgers en organisaties bij het akkoord te betrekken.

Uitwerken vervolg:

- regionale uitvoeringsagenda maken voorjaar 2023
- communicatietraject begin 2023

Alternatieven

Alleen ga je sneller, samen kom je verder

De kracht van het akkoord van Groenlo is de regionale samenwerking. Een alternatieve focus is kijken naar activiteiten alleen binnen de eigen gemeente. Dit kan in eerste instantie snelheid opleveren, omdat minder (regionale) afstemming nodig is. Maar voor de lange termijn heeft dit ook nadelen. Elke gemeente kent haar eigen sterke kanten, ideeën en specifieke omstandigheden. Dit regionaal bundelen betekent dat we taken en doelstellingen kunnen verdelen, zoals we dat nu al doen met bijvoorbeeld het Energieloket en Achterhoek Onderneemt Duurzaam. En qua uitvoeringskracht levert het niveau van de regio ook schaalvoordeel en een minder kwetsbare organisatie.

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers. drs. J.H.A. van Oostrum.

Raadsvergadering : 14-02-2023

De raad van de gemeente Berkelland;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 24-01-2023;

b e s l u i t :

In te stemmen met het akkoord van Groenlo 3.0.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 14-02-2023

de griffier,

de voorzitter,

Toelichting raadsvoorstel

Onderwerp : Akkoord van Groenlo 3.0

Bijlagen bij raadsvoorstel

- Voorwoord Akkoord van Groenlo 3.0
- Akkoord van Groenlo 3.0
- Akkoord van Groenlo 3.0 (steunbetuiging)
- Achtergrond en historie van het Akkoord van Groenlo en Variantentabel voor uitvoeringsprogramma 2022

Toelichting op het proces van de herijking van het akkoord van Groenlo

De Achterhoek heeft in 2009 en 2013 een Akkoord van Groenlo vastgesteld. De belangrijkste ambitie in dit akkoord was het streven naar een energieneutrale Achterhoek in 2030. Een energieneutrale Achterhoek wil zeggen dat alle energie die we verbruiken in de Achterhoek duurzame, hernieuwbare, energie is. In 2016 hebben we de definitie voor een energieneutrale Achterhoek beperkt tot de energie die wordt verbruikt in de gebouwde omgeving (woningen en bedrijven). De term 'energie neutraal' is ook gekwantificeerd in 2016, in de "Regionale uitvoeringsagenda duurzame energie Achterhoek" (in het vervolg UA2016 genoemd). Hierin is een Achterhoekse strategie uitgewerkt om in te zetten op energiebesparing en het zelf opwekken van duurzame energie. Voor elke gemeente is de ambitie ook vertaald in meetbare doelen. Per gemeente zijn doelen gesteld:

- hoeveelheid lokaal op te wekken duurzame elektriciteit in kWh;
- hoeveelheid te vervangen m³ aardgas voor duurzame warmtebronnen;
- percentage te besparen elektriciteit;
- percentage te besparen aardgas in m³.

Ten opzichte van het referentiejaar 2013. De Uitvoeringsagenda is twee keer gemonitord in 2018 en 2020.

In 2021 is geconstateerd dat het tijd is om onze ambitie en doelstelling van het Akkoord van Groenlo tegen het licht te houden, een herijking van het Akkoord van Groenlo is op zijn plaats. Er is namelijk veel gebeurd in de energietransitie sinds 2016, er zijn nieuwe inzichten, en de samenhang tussen de verschillende opgaven en trajecten is niet altijd duidelijk. Belangrijke zaken hierin zijn o.a.;

- het nationale klimaatakkoord (uit 2019) waarin duidelijk de taken van de gemeente worden omschreven (die vallen in de thema's elektriciteit en gebouwde omgeving);
- er heeft een landelijke standaardisering plaatsgevonden over de manier waarop we de energietransitie uitdrukken en meten (in cijfers). Dit ETM (energie transitie model) houdt ook rekening met omzet- en transportverliezen van energie en de economisch rendabele benutting van (natte) biomassa;
- de RES 1.0 Achterhoek (regionale energiestrategie) vastgesteld in 2021 waarin is vastgelegd 1,35 TWh duurzame elektriciteit op te wekken in de Achterhoek. De Achterhoekse RES-bijdrage komt overeen met de ambitie die in de UA2016 gezamenlijk is geformuleerd;
- de RES 1.0, ETM én de monitoring van de UA2016 in 2020 hebben nieuwe inzichten opgeleverd over de opgave voor een energieneutrale Achterhoek. *Zo zal er in 2030 in de gebouwde omgeving van de Achterhoek nog (fossiel) aardgas worden verbruikt, in dat geval is de Achterhoek volgens de definitie niet energieneutraal.* ETM wijst uit dat voor het behalen van energieneutraliteit de opgave voor opwek groter is dan 1,35 TWh aan grootschalig zon op land, grootschalig zon op dak en grootschalig wind. De evaluatie geeft aan dat de energiebesparing achterblijft bij de opgave, vastgesteld in de UA2016
- elke gemeente heeft een Transitievisie Warmte (2021) opgesteld waarin staat hoe de gemeente aardgasvrij kan worden in 2050. De warmtetransitie in de Achterhoek betekent dat het elektriciteitsverbruik, als alternatief voor verwarming met aardgas, flink zal toenemen, en daarom ook de opgave voor duurzame opwek van deze elektriciteit.

Akkoord van Groenlo 3.0

Voorwoord

De Achterhoek. Onze Achterhoek. Waar we wonen, werken en leven. De regio waar we met zijn allen trots op zijn. Op onze landbouw en onze maakindustrie. Op ons landschap en op al onze inwoners. Op de manier waarop wij, inwoners, bedrijven en (maatschappelijke) organisaties met elkaar samen werken vanuit 'Naoberschap'. Die samenwerking vinden wij vanzelfsprekend. We zijn trots op de stappen die we al hebben gezet om als regio energieneutraal te worden. Al in 2009 hebben wij dat afgesproken in ons eerste akkoord van Groenlo.

Waarom zetten we daar op in? **We willen dat in de toekomst alle energie die wij verbruiken duurzaam is.** We willen stoppen met het gebruiken van fossiele brandstoffen. Zo brengen we onze CO₂-uitstoot naar beneden. Dat is de belangrijkste knop waar we zelf aan kunnen draaien om klimaatverandering tegen te gaan. De urgentie is groot en wordt alleen maar groter. Daarom hebben we wereldwijd afspraken gemaakt over CO₂-reductie in het Klimaatakkoord van Parijs. Nederland doet ook mee. Als we in de toekomst gezond en veilig willen leven in

Nederland en ook in de Achterhoek, moeten wij allemaal onverminderd de schouders blijven zetten onder het verlagen van onze CO₂-uitstoot. En daarom moeten we vol in blijven zetten op een energieneutrale Achterhoek.

Wat verstaan we onder energieneutraal?

Een energieneutrale Achterhoek wil zeggen dat alle energie die we in de Achterhoek verbruiken via duurzame en hernieuwbare energiebronnen wordt opgewekt.

Sinds 2009 hebben we mooie resultaten bereikt, zie ook de laatste pagina met de geïdentificeerde successen gedurende de totstandkoming van het Akkoord van Groenlo 3.0. Alle gemeenten onderschrijven dat een gedeeld en ambitieus doel de gemeenten verbindt en een impuls geeft. En concreter is de oprichting van AGEM een goed voorbeeld. We zien dat steeds meer inwoners, bedrijven en organisaties actie ondernemen. Daar zijn we blij mee! Inmiddels hebben we ook concrete afspraken gemaakt over het grootschalig opwekken van duurzame energie in onze regio. Dat hebben we vastgelegd in onze Regionale Energie Strategie (de RES). En eind 2021 heeft elke gemeente een Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld. Daarin beschrijven we hoe we de komende jaren het verbruik van aardgas gaan afbouwen en overschakelen op een duurzame warmtevoorziening.

Niet alles gaat meteen goed. Dat is ook niet realistisch. Het heet niet voor niks de energieTRANSITIE. Dit hebben we nog nooit eerder gedaan. We moeten vandaag en morgen keuzes maken terwijl we misschien niet weten hoe dat in de toekomst uit zal pakken. Dat vraagt lef en vertrouwen van ons allemaal. Want niks doen is al lang geen optie meer. Het vraagt ook dat we af en toe terugkijken en leren van de dingen die we hebben gedaan. En dat we deze inzichten gebruiken voor nieuwe vervolgstappen. Wij hebben teruggekeken. En we kijken vooruit. Onze inzichten hebben geleid tot dit akkoord van Groenlo 3.0.

In het akkoord van Groenlo 3.0 nemen wij als gemeenten samen onze verantwoordelijkheid om als Achterhoek energieneutraal te worden. Onze ambitie blijft onverminderd groot. We leggen de doelstellingen en activiteiten waar wij op inzetten vast in een regionaal uitvoeringsprogramma. Dat is ons gezamenlijke plan waar we minimaal invulling aan willen geven. Elke gemeente heeft ook haar eigen unieke karakter met specifieke vraagstukken en oplossingen. Meer initiatieven ontplooiën juichen we toe.

We trekken samen op met inwoners, met onderwijsinstellingen en met (maatschappelijke) organisaties en bedrijven. Sterker nog: we rekenen erop dat iedereen meedoet. Wij willen aanjagen, enthousiasmeren, initiatief nemen en faciliteren. En we stellen mensen en middelen beschikbaar.

Dit akkoord sluiten de gemeenten met elkaar. Als pijler onder onze beweging naar een energieneutrale Achterhoek. We willen graag dat die beweging groter wordt. En nodigen daarom nadrukkelijk anderen uit om zich erbij aan te sluiten.

Samen d'ran! Omdat we het gevoel van de Achterhoek willen behouden. En omdat we trots willen zijn op onze toekomst.

Successen van het Akkoord van Groenlo sinds 2009

Akkoord van Groenlo 3.0

De Achterhoek blijft vol inzetten op de energietransitie! De Achterhoek ambieert een duurzame energievoorziening en wil stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen. Want door energieneutraal te worden, vermindert de CO₂-uitstoot. Wat hard nodig is om klimaatverandering tegen te gaan. Dat hebben we – wereldwijd – afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs.

Wij, de acht gemeenten van de Achterhoek, zijnde *Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk*, nemen onze verantwoordelijkheid in het realiseren van de energietransitie. Wij willen de energietransitie aanjagen, stimuleren en de juiste voorwaarden scheppen om deze samen met inwoners, onderwijsinstellingen, (maatschappelijke) organisaties en bedrijven waar te maken.

De basis voor deze samenwerking is in 2009 en 2013 vastgelegd in het eerste en tweede Akkoord van Groenlo. Met dit derde Akkoord van Groenlo bekrachtigen de gemeenten deze samenwerking opnieuw.

De 8 gemeenten willen: Zo snel mogelijk een energieneutrale Achterhoek, uiterlijk in 2050!

Om hier te komen gaan we samen de onderstaande acties ondernemen.

- We gaan **Samen d'ran!** We bundelen de krachten en zetten in op ieders talenten en kwaliteiten voor een toekomstbestendige Achterhoek;
- We voeren de RES 1.0 uit, waarin ten minste 1.35 TWh aan (grootschalige) opwek van elektriciteit wordt gerealiseerd in 2030. We voeren de gemeentelijke TVW (transitievisie warmte) uit waarin wordt toegewerkt naar een aardgasvrije gebouwde omgeving;
- We leggen de doelstellingen en activiteiten waar we op inzetten vast in een uitvoeringsprogramma met streefcijfers en met een tijdshorizon tot telkens 10 jaar vooruit. We monitoren de voortgang in een gezamenlijk proces en herijken het uitvoeringsprogramma iedere twee (2) jaar;
- We komen overeen dat het uitvoeringsprogramma het minimale is dat uitgevoerd zal worden. we juichen toe dat individuele gemeenten naast het uitvoeringsprogramma meer en ook andere activiteiten ontplooiën om de energietransitie te versnellen;
- We rekenen erop dat ook inwoners, onderwijsinstellingen, (maatschappelijke) organisaties en bedrijven initiatieven zullen ontplooiën om (te helpen) energieneutraal te worden en nodigen hen uit samen te werken en aan te sluiten bij dit akkoord;
- We stellen mensen en middelen ter beschikking om initiatieven in het kader van de energietransitie te (helpen) realiseren;
- We gebruiken de energietransitie als impuls voor de (economische) ontwikkeling van de Achterhoek en maken deze integraal onderdeel van het beleid voor de Achterhoek;
- We pakken vraagstukken waar regionale samenwerking een meerwaarde heeft samen op. Bijvoorbeeld voor opslag, de Regionale Structuur Warmte en netcapaciteit;

Samen d'ran!

Plaats:

Datum:

Gemeente Aalten

Gemeente Berkelland

Gemeente Bronckhorst

Gemeente Doetinchem

Gemeente Montferland

Gemeente Oost Gelre

Gemeente Oude IJsselstreek

Gemeente Winterswijk

Akkoord van Groenlo 3.0

Steunbetuiging [*naam organisatie/ onderneming/ onderwijsinstelling/ etc.*]

De Achterhoek blijft vol inzetten op de energietransitie! De Achterhoek ambieert een duurzame energievoorziening en wil stoppen met het gebruik van fossiele brandstoffen. Want door energieneutraal te worden, vermindert de CO₂-uitstoot. Wat hard nodig is om klimaatverandering tegen te gaan. Dat hebben we – wereldwijd – afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs.

De acht gemeenten van de Achterhoek, zijnde *Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk*, gaan voor een energieneutrale Achterhoek in uiterlijk 2050 en hebben de Achterhoekse samenwerking op [datum, 2022] opnieuw bekrachtigd in het Akkoord van Groenlo 3.0.

[*Naam organisatie/ onderneming/ onderwijsinstelling/ etc.*] deelt deze ambitie en wil zich verbinden aan het Akkoord van Groenlo.

[*naam organisatie/ onderneming/ onderwijsinstelling/ etc.*]:

- Draagt bij aan een energieneutrale Achterhoek in uiterlijk 2050!
- Gaat ook **Samen d'ran!** Wij bundelen de krachten en zetten in op ieders talenten en kwaliteiten voor een toekomstbestendige Achterhoek;
- Draagt hieraan bij door [in te vullen door de steunbetuiger], en tracht zo veel mogelijk aan te sluiten bij de uitvoeringsagenda van de Achterhoekse gemeenten;
- Stelt mensen en middelen ter beschikking om initiatieven in het kader van de energietransitie te (helpen) realiseren;
- Deelt haar voortgang naar een energieneutrale Achterhoek iedere twee (2) jaar op voor de monitoring van het Akkoord van Groenlo;
- Gebruikt de energietransitie als impuls voor de (economische) ontwikkeling van de Achterhoek; en
- Pakt vraagstukken waar samenwerking een meerwaarde heeft samen op.

Ook samen d'ran!

Plaats:

Datum:

[Naam organisatie/ onderneming/ onderwijsinstelling/ etc.]

Naam:

Functie:

AKKOORD VAN GROENLO 3.0

Achtergrond en historie van het Akkoord van Groenlo
en
Variantentabel voor uitvoeringsprogramma 2022

13 december 2021

Caroline Grootenboer & Thijs Boxem

Inhoudsopgave

1	Inleiding menukaart Akkoord van Groenlo	3	Groengas/ hernieuwbare gassen in de regio	19
2	2009: Ondertekening Akkoord van Groenlo 1.0	3	Innovatie/ Elektrificatie in de industrie	19
3	2013: Akkoord van Groenlo 2.0	3	Mobiliteit – Laadinfrastructuur	19
4	2016: Regionale Uitvoeringsagenda duurzame energie Achterhoek 4		Laadinfrastructuur	19
			Fietsinfrastructuur	20
			Regionaal/ Achterhoeks Mobiliteitsplan	20
5	2018: Regionale Energiemonitor	5	BIJLAGE 2: Besparen	21
5.1	Groen Gas in de Achterhoek	5	BIJLAGE 3: Toelichting energieenheden	23
5.2	Regionaal Klimaatbureau	6	BIJLAGE 4: Mobiliteit	24
5.3	Samenwerking in de Achterhoek	6	Laadinfrastructuur	24
5.4	Aanbevelingen	6	Fietsinfrastructuur	24
6	2020: Tweede Rapportage regionale energiemonitor Achterhoek. 6		Regionaal/ Achterhoeks Mobiliteitsplan	24
6.1	Aanbevelingen	7		
7	2020: Energietransitiemodel (ETM)	8		
8	2021: Regionale Energiestrategie	9		
9	2021: Besparing door na-isolatie (analyse Royal HaskoningDHV)	9		
10	2021: Netcongestie	11		
11	Conclusies	11		
12	Vertaling naar de scope en ambitieniveau van het uitvoeringsprogramma 2022 van het AvG 3.0	12		
	BIJLAGE 1: Feitelijke onderbouwing	17		
	Grootschalige opwek van elektriciteit	17		
	Voldoen aan de RES-opgave	17		
	Energie neutraal in de Achterhoek	17		
	Besparen & Isoleren in de gebouwde omgeving	18		

1 Inleiding menukaart Akkoord van Groenlo

Om het Akkoord van Groenlo toekomstbestendig te maken en recht te doen aan zowel de weerbaarheid van de realiteit, alsmede de steeds voortschrijdende inzichten die onlosmakelijk verbonden zijn met een transitie, zal het nieuwe Akkoord van Groenlo vergezeld gaan van een dynamische variantentabel (of menukaart) waarin zowel de focus als het ambitieniveau van het uitvoeringsprogramma.

De variantentabel of menukaart is bijgevoegd aan het einde van dit document en kan ook verder uitgebreid worden met nieuwe thema's als deze zich voordoen.

Voordat we naar de menukaart gaan, staat hieronder eerst wat context voor de energietransitie en de kaders voor de thema's, die overeenkomen met de thema's in het klimaatakkoord. De gemeenten hebben hierin aangegeven welk ambitieniveau zij op dit moment vinden passen bij de energietransitie én wat zij tot het Akkoord van Groenlo. Daarmee wordt er ook expliciet besloten over wat er *wél* belangrijk is, maar *niet* onder het Akkoord van Groenlo valt en waar dit dan *wel* geborgd is.

Sinds de totstandkoming van het Akkoord van Groenlo in 2009 is er veel gedaan en veel bereikt. Dit heeft zich ten dele laten vangen in een serie van rapportages, monitors en akkoorden die gaan over de energietransitie in de Achterhoek. In de hiernavolgende pagina's nemen we u mee door een selectie van deze documenten en wat daar de belangrijkste inhoud en conclusies van waren.

2 2009: Ondertekening Akkoord van Groenlo 1.0

De Achterhoek trekt dan al een aantal jaren samen op rondom de inkoop van groene stroom en zijn vastbesloten om ook verder samen te werken aan de duurzame energieopwekking in de Achterhoek. Men wil gezamenlijk in 2030 energieneutraal zijn. Een ambitie uitgesproken

door de acht Achterhoekse gemeenten, ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden. Een voornemen wat belegd is in de eerste versie van het Akkoord van Groenlo (AvG).

Bij het AvG horen ook dan al afspraken over de uitvoering, waaronder 30.000 m2 zonnepanelen, het overgaan op duurzame straatverlichting, de aanschaf van een milieuvriendelijk wagenpark, werk te maken van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en kansrijke initiatieven voor de opwek van duurzame elektriciteit naar de realisatiefase te brengen. Daarnaast wil men dan binnen 3 maanden ook weten wat er nodig gaat zijn om in 2030 daadwerkelijk energieneutraal te zijn. **Een gedeeld en ambitieus doel wat de Achterhoekse gemeenten verbindt en een impuls geeft.**

Concreet willen de acht gemeenten in 2020 een CO2-reductie van 50% hebben behaald ten opzichte van het peiljaar 1990, waar op dat moment de nationale doelstelling nog 30% was. Daarnaast wil men 100% duurzame energieopwekking op de lange termijn en spreken de gemeenten uit dat ze dat schouder aan schouder willen doen.

Met het eerste AvG werd eveneens besloten tot de oprichting van de Achterhoekse Groene Energie Maatschappij, of kortweg 'AGEM', wat in 2013 opgericht werd. Zij voeren ook het Energieloket uit voor de Achterhoek.

3 2013: Akkoord van Groenlo 2.0

Vier jaar na de ondertekening van het eerste AvG, ziet men in dat het tijd is om de afspraken te actualiseren. De gemeenten zijn nog altijd vastbesloten zich te blijven inzetten voor de realisatie van de duurzaamheidsdoelstelling uit de Achterhoek Agenda 2020 (= energieneutraal in 2030). Daarbij willen de gemeenten een duidelijke visie hebben over duurzaamheid waarin de energietransitie een belangrijke impuls is voor de economische ontwikkeling van de

Achterhoek. Ook wordt er gekozen voor focus en spreken de acht gemeenten af dat ze streven naar een energieneutrale Achterhoek in 2030 door inzet op grootschalige energiebesparing en productie van hernieuwbare energie.

Ook krijgt dan de rol van gemeenten een concretere invulling. De rol van de gemeenten is:

- bestaande initiatieven blijvend ondersteunen en succesvol maken (AGEM voor de levering van duurzame energie, de ontwikkeling en exploitatie van lokale groene energieproductie en energiebesparing, Stichting Achterhoek Duurzaam Verbouwen voor de hup aan woningeigenaren, huurders en ondernemers om gebouwen te verduurzamen,
- faciliteren en verbinden van nieuwe duurzame initiatieven uit de samenleving (burgers, bedrijven, organisaties),
- op lokaal niveau duurzame projecten uitvoeren en de samenwerking zoeken met bedrijven, burgers en organisaties, en
- monitoren van de duurzaamheidsdoelstellingen.

Ook wordt er een visiedocument¹ voor de Achterhoek opgesteld. Hierin zijn o.a. de missie en de visie opgenomen. In de visie Achterhoek 2020 hebben de Achterhoekse gemeenten wederom vastgelegd dat zij energieneutraal willen zijn in 2030 en dat zij dit willen bereiken door grootschalige energiebesparing en productie van hernieuwbare energie. Eveneens wordt er geconstateerd dat de ambitie van energieneutraliteit in 2030 hoog is. **De ambitie kan alleen gerealiseerd worden indien alle partijen deze ondersteunen en ernaar handelen.**

In het visiedocument worden er ook concrete getallen genoemd voor de uitvoering van de ambitie. Dit gaat over de gastransitie (een

besparing van 166 miljoen kuub aardgas, de productie van 100 miljoen kuub aardgasequivalent aan biogas en ca. 150 miljoen kuub aardgasequivalenten door alternatieve warmtebronnen zoals warmtepompen, WKO en aardwarmte) en duurzame opwek (netto besparing van 289 miljoen kWh en de opwek van 150 miljoen kWh uit zon, 790 miljoen kWh uit wind en nog eens 216 miljoen kWh uit nieuwe technieken). En hoewel deze getallen richting en inzicht bieden, zullen deze door de jaren heen nog veel wijzigen. Een ontwikkeling die in een transitie ook naar de toekomst niet te vermijden is.

In het visiedocument stellen de duurzaamheidscoördinatoren van de acht Achterhoekse gemeenten dat ze gebruik willen maken van de 'energie' die is voortgekomen uit het Akkoord van Groenlo: *"Deze energie willen we bundelen en versterken in een nieuw Akkoord van Groenlo (red. AvG 2013). Uitgangspunt is een goede samenwerking op regionaal niveau om een efficiënt energie- en duurzaamheidsbeleid te voeren."*

4 2016: Regionale Uitvoeringsagenda duurzame energie Achterhoek

In de regionale uitvoeringsagenda (UA2016) wordt weergegeven op welke wijze de Achterhoek in 2030 energieneutraal kan worden. Een energieneutrale achterhoek betekent immers dat er binnen de grenzen van de Achterhoek net zo veel energie op duurzame wijze wordt opgewekt, als er wordt verbruikt in gebouwen door bedrijven.

De invulling van de UA2016 bestaat in de eerste plaats uit het besparen:

¹ Dit visiedocument is opgesteld door de duurzaamheidscoördinatoren, in samenwerking met het Klimaatverbond, in het kader van de 'Green Deal Regionale samenwerking rond Klimaatinitiatieven'

- Een besparing van 55% op het gasverbruik en 20% op het elektriciteitsverbruik in 2030 (ten opzichte van 2012)

Men stelt ook besparing nadrukkelijk voor duurzame opwek, omdat voor besparing geldt dat er juist de eerste jaren de eenvoudigste oplossingen gekozen kunnen worden die het meeste effect hebben, waar er voor opwekking geldt dat de opstart langer duurt, en dat in de loop van de tijd een vliegwieleffect ontstaat.

In dat licht worden de ambities voor duurzame opwek als volgt geconcretiseerd:

- 124 windmolen (naast de 14 bestaande) circa 7 ha grondoppervlak
- 958 zonnestroominstallaties op bedrijfsdaken (circa 150 ha dakoppervlak)
- 355 zonneparken (veldopstellingen, waarvan 300 'zon op erf' projecten, met een totaal grondoppervlak van 415 ha
- 69 biomassacentrales (naar schatting 20 ha grondoppervlak)
- 27 biovergistingsinstallaties (naast de 9 bestaande) circa 25 ha grondoppervlak

Het voordeel van deze concretiseringsslag in de UA2016, is dat het de Achterhoekse gemeenten ook in staat stelt de voortgang te monitoren. De Regionale Energiemonitor zal worden uitgevoerd door AGEM.

Ook wordt het economische belang van het AvG nogmaals onderstreept. Naast dat de investeringen in energiebesparing en de duurzame opwekking zich op termijn terugverdienen en daarmee – in de meeste gevallen – ook geld opleveren voor de investeerders, blijven er meer geldstromen binnen de Achterhoek en heeft het daarmee een positieve impuls op de werkgelegenheid. Dus naast energieonafhankelijkheid en een bijdrage aan het tegengaan van klimaatverandering, levert het de Achterhoekse maatschappij veel op.

5 2018: Regionale Energiemonitor

De energiemonitor is een beschrijving van de voortgang van de energietransitie in de Achterhoek twee jaar nadat die regionale uitvoeringsagenda Achterhoek voor het eerst is opgesteld. Deze monitor geeft de voortgang weer t.o.v. de doelstellingen in 2030. De energiemonitor is opgesteld door AGEM en gepresenteerd en besproken met de duurzaamheidscoördinatoren van de acht Achterhoekse gemeenten. De conclusies in de energiemonitor zijn in overleg met hen opgesteld.

Uit de energiemonitor blijkt dat met name de opwekking met zonne- en windenergie sterk achterloopt bij de doelstellingen. Belangrijk daarbij is ook dat voor de opwekking met windenergie al verwacht werd dat in 2020 minder dan 50% van de doelstelling voor 2020 gerealiseerd zou zijn. Dat gaf direct al aan dat er fors versneld moest worden om in de komende jaren maar enigszins in de buurt te komen van het doel.

5.1 Groen Gas in de Achterhoek

In de energiemonitor is ook aandacht voor de bijdrage van groen gas in de Achterhoek. In de strategienota 'Biogastransitie Achterhoek' (25 maart 2013) is opgenomen dat vanaf 2030 jaarlijks 100 miljoen kuub aan groengas (aardgasequivalent) moet worden geproduceerd om de regionale doelstelling te behalen. Echter, uit de gesprekken met deskundigen komt wel de vraag naar voren of er voldoende biomassa in de Achterhoek aanwezig is om aan de gehele doelstelling voor 2030 te kunnen voldoen. Inclusief de 28 miljoen kuub groen gas van De Laarberg, komt de totale productie op 66 miljoen groen gas, wat volgens meerdere deskundigen de maximale hoeveelheid benadert die geproduceerd kan worden uit de totaal beschikbare biomassa van de Achterhoek.

5.2 Regionaal Klimaatbureau

Een ander interessant spoor uit de energiemonitor is de wens om een regionaal klimaatbureau op te zetten waarin de beleidsvoorbereiding gezamenlijk wordt ondernomen. Er is alom consensu over de noodzaak tot verdere intensivering en professionalisering van de samenwerking tussen de gemeenten. Dat zou in de vorm van een klimaatbureau kunnen waarbij lokale duurzaamheids-coördinatoren ingezet worden om regionale thema's op te pakken. Daarbij zijn er wel een aantal voorwaarden omschreven:

- Initiatief vanuit de gemeenten, niet de regio
- Er moet extra capaciteit bij, het mag niet ten kosten gaan van de lokale werkzaamheden
- Duidelijk scheiding tussen regionale en lokale thema's; en
- Houd het dichtbij (korte lijnen tussen regionale en beleidsthema's en de gemeentelijke uitvoeringspraktijk)

5.3 Samenwerking in de Achterhoek

Naast een feitelijke weergave, wordt er ook gekeken naar de samenwerking. Zo wordt er geconstateerd dat de onderlinge samenwerking, zowel bestuurlijk als ambtelijk en interdisciplinair, verder moet worden versterkt om de ambitie daadwerkelijk te gaan behalen: **“Alleen als we meer gaan samenwerken en meer ‘Achterhoekbreed’ naar oplossingen gaan zoeken, zullen we veel sneller grote stappen in de goede richting kunnen maken.”**

5.4 Aanbevelingen

In de energiemonitor werden ook aanbevelingen opgenomen:

1. Veranker de verantwoordelijkheid voor de monitoring om te voorkomen dat telkens andere methodieken en systemen worden gebruikt en doe nader onderzoek naar oorzaak van dalingen en stijgingen;

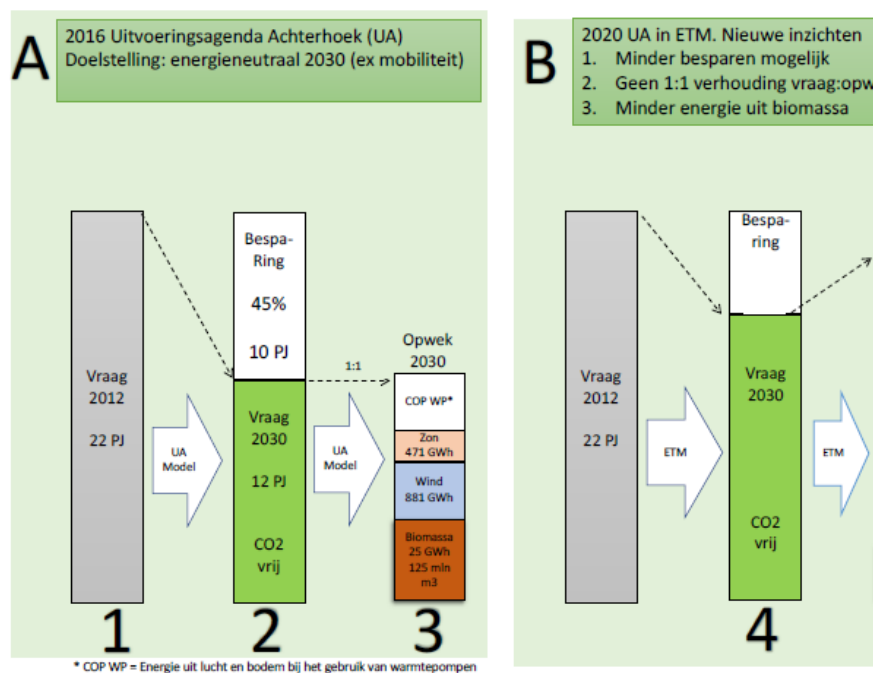
1. Zet grootschalig in op bewustwording van de opgave, voorlichting, motiveren en stimuleren van bewoners en bedrijven;
2. Treed gezamenlijk op als samenwerkende gemeenten bij voorgenomen programma's;
3. Werk regionaal samen aan de ruimtelijke inpassing van grootschalige opwekking. Bepaal gezamenlijk wat de geschikte en minder geschikte plaatsen in Achterhoek zijn;
4. Ga in gesprek over besparingsmogelijkheden bij de 10 grootste verbruikers per gemeente;
5. Hanteer een 'ja, mits'-houding bij het vergunnen van projecten, waarbij de procedures zo veel mogelijk worden versneld; en
6. Laat burgers actief participeren zowel bij het inrichtingsproces als bij het eigendom van de opwekking van energie.

6 2020: Tweede Rapportage regionale energiemonitor Achterhoek

In 2020 werd de energiemonitor herhaald. Hierin worden, naast de monitor van de voortgang, ook de doelstelling bijgesteld op basis van de actuele inzichten. Zo is op dat moment ook het proces gestart voor het opstellen van de Regionale Energiestrategie (RES). Het RES-bod van de Achterhoek voor elektriciteit komt overeen met de UA2016. Ook is op dit moment de warmtetransitie beter in beeld is door de Regionale Structuur Warmte (RSW, als onderdeel van de RES) en de Transitievisies Warmte (TVW, die in 2021 gemaakt gaan worden door gemeenten).

Op dat moment blijkt dat voor elektriciteit geldt dat de Achterhoek als geheel met 15% achterloopt op schema. Evenals in 2016 betekent dat als de trend zich doorzet, minder dan de helft van de bespaardoelstelling in 2030 gehaald gaat worden. Voor aardgas geldt dat de Achterhoek als geheel met 27% redelijk goed op weg is. Als de trend zich doorzet, zal meer dan 80% de bespaardoelstelling in 2030 gehaald worden.

Concreet blijkt er minder te worden bespaard bij woningen, wordt er minder energie opgewekt uit biomassa (groen gas), en moet er (significant) meer via wind en zon worden opgewekt. Om de doelstelling te behalen zal er in de Achterhoek in 2030 voor ca. 1376 GWh elektriciteit duurzaam opgewekt moeten worden, moet er 124 miljoen kuub aardgas vervangen worden door duurzaam opgewekte biogas of warmte, zal er voor 306 GWh (20%) bespaard moeten worden op het elektriciteitsverbruik (ten opzichte van 2012) en ook nog eens 257 miljoen kuub (55%) bespaard worden op het gasverbruik (ten opzichte van 2012).

Figuur 1. In de energiemonitor 2020 wordt er geconstateerd dat er minder besparing mogelijk is, dat er minder energie uit biomassa beschikbaar of haalbaar is en dat er geen 1-op-1 verhouding zit tussen de energievraag en de opwek van (duurzame) energie. Dat resulteert niet alleen in een andere blik op

de energietransitie, maar het legt ook een grote opgave aan het voetlicht dan er op dat moment gedacht werd.

6.1 Aanbevelingen

Voor de duurzame opwek van elektriciteit worden de volgende aanbevelingen meegegeven:

- Breng focus aan:
 - Geef aandacht aan het verlagen van het verbruik bij bedrijven en aandacht voor gemeenten die sterk achterlopen op de doelstelling;
 - Zorg dat de ingezette positieve trends zich voortzetten;
- Meetmethode:
 - Maak expliciet onderscheid tussen woningen en bedrijven
 - Specificeer en analyseer het verbruik en besparing van bedrijven, Maak indien mogelijk onderscheid in verschillende industrieën (vergelijkbaar met ETM)
 - Specificeer de factor "besparing" door andere factoren die het verbruik beïnvloeden ook te gaan meten of te schatten. Voor zonnestroom achter de meter is dit inmiddels gedaan. Factoren die mogelijk (en waarschijnlijk) effect hebben zijn: economische ontwikkelingen, wijziging in productieprocessen van (grote) bedrijven, bijvoorbeeld van gasgestookt naar duurzame alternatieven, genomen isolerende maatregelen, efficiëntere installaties, nul op de meter woningontwerpen, stookgedrag van bewoners, penetratie van gasvervangers en extra elektriciteitsverbruik door elektrische voertuigen.

Voor de gastransitie worden dezelfde 2 thema's aanbevolen:

- Breng focus aan:

- Geef aandacht aan het stagneren van het verbruik bij woningen en aandacht voor gemeenten die sterk achterlopen op de doelstelling
- Zorg dat de ingezette positieve trends zich voortzetten
- Meetmethode:
 - Maak expliciet onderscheid tussen woningen en bedrijven
 - Specificeer de factor “besparing” door andere factoren die het verbruik beïnvloeden ook te gaan meten of te schatten. Factoren die mogelijk (en waarschijnlijk) effect hebben zijn: economische ontwikkelingen, wijziging in productieprocessen van (grote) bedrijven, bijvoorbeeld van gasgestookt naar duurzame alternatieven, genomen isolerende maatregelen, efficiëntere installaties, nul op de meter woningontwerpen, stookgedrag van bewoners, penetratie van gasvervangers.

Naast de aanbevelingen die zich specifiek toespitsen op de duurzame opwek en gastransitie, wordt er ook aangeraden om de uitgangspunten en de definities van de UA2016 te herzien en aan te sluiten bij de landelijke methodiek met ETM. Zodoende kan de ambitie Achterhoek energieneutraal in 2030 anders – en passender – geformuleerd moet worden en biedt het de mogelijkheid om duurzame mobiliteit mee te nemen.

7 2020: Energietransitiemodel (ETM)

In lijn met de aanbeveling in de energiemonitor 2020 heeft de Achterhoek op dat moment – in lijn met de landelijke methodiek – de energietransitie doorgerekend in het Energietransitiemodel (ETM). Dit model biedt een integrale doorrekening van de energietransitie. Naast duurzame opwek, komen ook alle andere thema's – zoals landbouw en

landgebruik, mobiliteit en industrie – aan de orde. De belangrijkste conclusie volgens de ETM-berekeningen is er een veel hogere opwek nodig voor een energieneutrale Achterhoek, dat tot op heden werd gesteld.

De doorrekeningen voor een energieneutrale Achterhoek in 2030 met het ETM zijn op dit moment de meest actuele getallen. Voor een energieneutrale Achterhoek is er op dit moment 3,43 TWh² aan grootschalige opwek nodig. Dit komt overeen met 1,93 TWh opwek met windmolens, 1,15 TWh 'Zon op Veld' (zonneweides) en 0,35 TWh 'Zon op dak'. Deze verdeling staat overigens niet vast en is indicatief. De enorme opgave voor grootschalige opwek komt voor een groot deel door de compensatie van de in 2030 nog voorziene noodzaak van energie uit fossiele of niet duurzame bronnen. De totale CO₂-reductie is daarmee 66%. Nog wel ruim meer dan de landelijke doelstelling (49%) of de doelstelling van het Gelderse Energieakkoord (GEA; 55%).

Uiteraard is ook de doorrekening van de opgave in het ETM een momentopname, gestoeld op de voorliggende ambitie en onderhevig aan enkele aannames. Daarbij willen we de volgende opmerkingen plaatsen:

1. De aanname voor 'Zon op Dak' gaat uit van meer dan 15 zonnepanelen per dak. En hoewel dit ook bedrijfsdaken betreft, lijkt dit erg ambitieus;
2. Voor zonthermisch (zonnecollectoren) is er 1 systeem per 6 woningen aangenomen, terwijl een zonnecollector een grote investering vergt en conflicteert met zonnepanelen voor elektriciteit;
3. Voor de industrie is een efficiëntieslag van 1,5% aangenomen. Hierin zitten geen innovaties en of transitie van technologie (bijv. elektrificatie);
4. Er zijn geen effecten voor gedragsverandering meegenomen;

² 1 Terawattuur (TWh) = 1.000 Gigawattuur (GWh) = 1.000.000.000 Kilowattuur (kWh). Zie ook Bijlage 2 voor een toelichting op energie-eenheden.

5. Het aandeel elektrisch vervoer is lager dan zowel de landelijke als de Gelderse doelstelling. Echter, op basis van de trend is de aanname reëel (zie ook de toelichting in het ETM);
6. Landbouw en landgebruik zijn momenteel geen onderdeel van de energiemonitor. In het ETM wordt een groei van de elektriciteitsvraag met 0,7% en een afname van de warmtevraag met -0,5% aangenomen.

Op het moment dat er in het nieuwe AvG een wijziging van de doelstelling wordt geformuleerd, is het raadzaam om het ETM daarop aan te passen en door te vertalen in een nieuwe uitvoeringsagenda die gebaseerd is op de variantentabel – of menukaart – zoals deze in de context van dit onderzoek is opgesteld.

8 2021: Regionale Energiestrategie

Hoewel de Regionale Energiestrategie (RES) voor de Achterhoek niet 1-op-1 overeenkomt met de ambitie en doelstelling die is gesteld in het AvG, omvat het wel een concrete toezegging: het Achterhoekse aanbod in de nationale energietransitie. Daarmee vormt de RES wel een ondergrens van de doelstelling, namelijk 1,35 TWh aan duurzame opwek in 2030. Ter vergelijking; voor een energieneutrale Achterhoek in 2030 is ruwweg een drievoud hiervan nodig, 3,43 TWh. Er is ook gebleken uit de interviews dat de gemeenten zich ervan bewust zijn dat de toezeggingen in de RES het eigen deel van de verantwoordelijkheid is en dat er voor de volledige opgave in de energietransitie ook elektriciteit van elders (de Noordzee) onder zal zijn van de energiemix in de Achterhoek.

Een verdieping van de RES zal de komende jaren gestalte gaan krijgen, met ook daarin meer aandacht voor de afspraken tussen gemeenten, provincie en waterschappen en andere stakeholders over het voorgenomen gebruik van (bovenregionale) warmtebronnen in relatie

tot verschillende warmtevragers en de daarvoor benodigde infrastructuur (zie ook regionale-energiestrategie.nl).

KADER: Samenvatting concrete toezeggingen:

Akkoord van Groenlo 2009	50% CO ₂ reductie voor 2020 t.o.v. 1990 Op lange termijn 100% duurzame energieopwekking in de Achterhoek
Akkoord van Groenlo 2013	Energieneutraal in 2030 door inzet energiebesparing en productie hernieuwbare energie Herbevestiging akkoord 2009
UA2016	in 2030 (ten opzichte van 2012) 55% op het gasverbruik en 20% op het elektriciteitsverbruik besparen. Subdoelen: 1. Energiebesparing 2. Opwekking van windenergie 3. Opwekking van zonne-energie 4. Opwekking van energie uit biomassa en biogas
RES	1,35 TWh aan duurzame opwek in 2030

9 2021: Besparing door na-isolatie (analyse Royal HaskoningDHV)

In vrijwel alle gevallen loont het om door middel van na-isolatie in de eerste plaats de warmte- of energievraag te verkleinen. Daarom hebben we voor alle woningen in de acht Achterhoekse gemeenten op hoofdlijnen gekeken welke maatregelen mogelijk zijn en wat dit aan

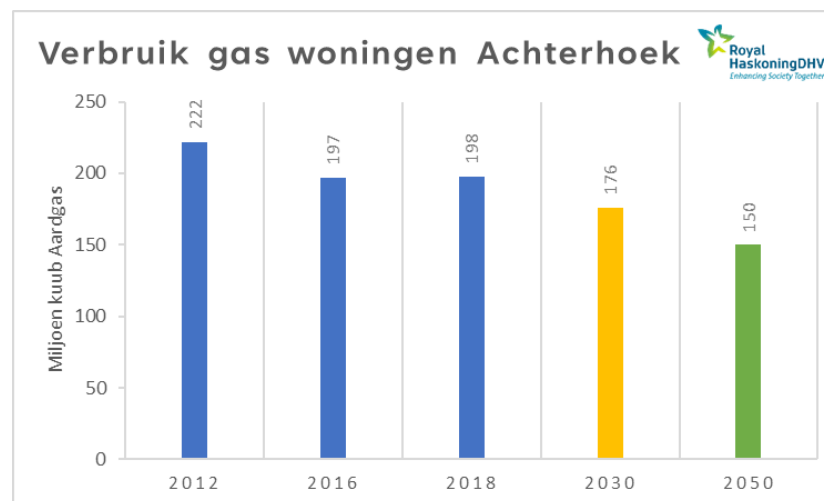
besparing oplevert. We hebben daarbij gekeken naar de mogelijkheden van de na-isolatie van de spouwmuur, het aanbrengen van dakisolatie en vloerisolatie, het plaatsen van HR++ glas en voor kierdichting. Het toepassen hiervan valt onder de noemen van 'geen spijt' maatregelen.

Als we alle woningen in de Achterhoek goed (na-)isoleren, kan er ongeveer 26% op de totale jaarlijkse warmtevraag worden bespaard. Het gaat om bijna 1,3 miljoen GJ per jaar, wat vergelijkbaar is met bijna 40 miljoen kuub aardgas per jaar wat anders verstoekt zou worden in een CV-ketel.

Tabel 1. Besparingspotentieel voor de acht Achterhoekse gemeenten

Gemeente	Aantal verblijfsobjecten	Totale warmtevraag woningen (GJ/jaar)	Totale mogelijke besparing door isolatie (GJ/jaar)	Percentage
Aalten	12.028	455298	122.060	27%
Berkelland	19.492	748216	189.857	25%
Bronckhorst	16.213	677110	180.557	27%
Doetinchem	26.509	823740	192.857	23%
Montferland	16.016	608639	152.158	25%
Oost Gelre	12.949	493729	130.148	26%
Oude IJsselstreek	17.454	696812	178.242	26%
Winterswijk	13.245	541982	143.468	26%
Totaal	133.906	5.045.526	1.289.346	26%

Niet voor iedere gemeente, wijk of buurt levert isoleren nu evenveel op en niet overal zijn de mogelijkheden even effectief. Simpelweg door wat er mogelijk is, maar ook in belangrijke mate in wat de huidige schillabels van de woningen zijn. Om 11% op de warmtevraag van de woningen te besparen in 2030 dient 43% van alle geen spijt maatregelen uitgevoerd te worden.

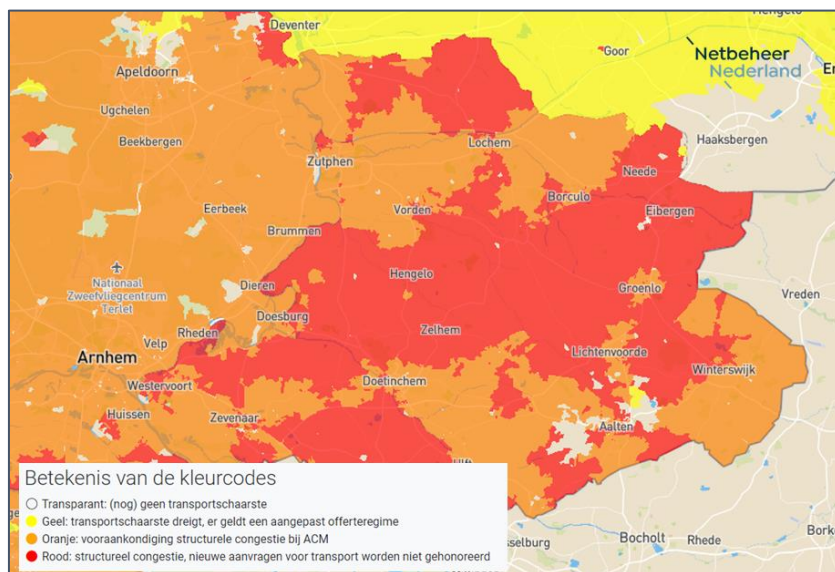
Figuur 2. Het verbruik van aardgas door huishoudens in de Achterhoek. De totale mogelijke besparen is ongeveer 26%. De verdeling naar 2030 en uiteindelijk 2050 is nu verdeeld in respectievelijk 11% en 15%. Dit kan uiteraard in de uitvoeringsagenda anders worden vastgesteld

In bovenstaande analyse zijn alleen de woningen in de Achterhoek meegenomen. Mocht er besloten worden om ook de besparing voor utiliteitsgebouwen mee te nemen in de uitvoeringsagenda, kan daarmee nog eens 0,7 PJ (ofwel ruim 20 kuub aardgas) bespaard worden. Daarnaast kan er natuurlijk ook nog breed ingezet worden op het efficiënter omgaan met fossiele brandstoffen, juist daar waar nog veel aanpassingen nodig zijn om tot een voldoende geïsoleerde woning te geraken. Met een hybride warmtepomp daalt de CO₂-uitstoot met 20 – 45% per woning.

Meer achtergrond en een voorbeeld voor een jaren '60 woningen, zie bijlage 1.

10 2021: Netcongestie

Hoewel de druk op het elektriciteitsnet (nog) geen onderdeel is van het AvG of de daaraan gelieerde rapportages, is het probleem van netcongestie in 2021 wel nadrukkelijk aan het voetlicht gekomen. Daarom vinden we het wel noodzakelijk om ook deze apart te benoemen.

Figuur 3. Kaart van de netcongestie in Nederland, ingezoomd op (o.a.) de Achterhoek (bron: Netbeheer Nederland)

11 Conclusies

Veel van wat al eens was bedacht in de context van de regionale samenwerking of het AvG is nog altijd relevant. Met name de aanbevelingen uit de energiemonitor die zich richten op de onderlinge samenwerking, kunnen ook nu hun plaats gaan vinden in een nieuw AvG.

Tevens toont de kenschets hiervoor dat een transitie grillig verloopt. De monitoringstabellen per gemeente zijn dan ook niet overgenomen in deze rapportage, omdat ze geen recht doen aan de onderliggende dynamieken van een transitie.

Afhankelijk van het gekozen vervolg, dienen de doorrekeningen opnieuw gemaakt te worden. Dit kan te maken hebben met nieuwe inzichten, een herformulering van de doelstelling of de wijziging van de tijdslijnen. Ook dan dient er bij de monitoring aandacht te zijn voor de dynamiek van een transitie (verwijzen naar hoofdstuk... Caroline?)

Wanneer de Achterhoekse gemeenten besluiten het AvG te focussen (of gefocust te houden) op de energietransitie, zal het lonen om de uitvoering te richten op:

1. Grootschalige opwek,
2. Besparen en isoleren,
3. Warmtetransitie, en
4. Netcongestie

Eventueel zou ook de valorisatie van groen gas daartoe kunnen behoren, al heeft deze wellicht ook aandacht via de tafel Landbouw & Landgebruik. (link naar menukaart)

Naast deze vier of vijf thema's, zijn er meerdere onderwerpen die bij een AvG 3.0 zouden kunnen horen. Denk daarbij aan:

1. Innovatie en transitie van techniek in de industrie,
2. Ruimtelijke (energie-)landschapsvisie,
3. Circulaire landbouw,
4. Mobiliteit (zie bijlage 3), en
5. Stimuleren van gedragsverandering
6. Gebouwde Omgeving: besparen & grootschalige opwek
7. Industrie: innoveren
8. Landbouw & Landgebruik: valorisatie groengas
9. Mobiliteit: Alle Achterhoekers op de (elektrische) fiets

12 Vertaling naar de scope en ambitieniveau van het uitvoeringsprogramma 2022 van het AvG 3.0

In de onderstaande variantentabel zijn alle thema's verticaal weergegeven die op enig moment aan de orde zijn gekomen in de voorgeschiedenis van de beide akkoorden, onderdeel zijn van de scope van het Klimaatakkoord, of enig moment genoemd zijn gedurende de uitvoering van dit project. Al deze thema's worden onderschreven als belangrijk naar een energieneutrale Achterhoek, maar niet alle thema's hoeven onder het Akkoord van Groenlo te vallen. Door keuzes te maken ontstaat er niet alleen focus voor de uitvoering, maar wordt er ook bewust en expliciet besloten wanneer iets niet tot de uitvoeringsagenda van het Akkoord van Groenlo 3.0 behoort.

Door onderstaande variantentabel te hanteren als dynamische bijlage bij het nieuwe Akkoord van Groenlo, stelt het de samenwerkende gemeenten in de regio in staat om mee te bewegen met de dynamiek van een transitie en zodoende gezamenlijk blijvend een actuele invulling en uitvoering te geven aan het akkoord. Zodoende doen we **met elkaar de juiste dingen op het juiste moment**. De onderstaande variantentabel is de weergave zoals deze door de 8 Achterhoekse gemeenten op dit moment invulling is gegeven. Daarmee geeft dit – indachtig een herijkingstermijn van 2 jaar – zicht op de scope en het ambitieniveau voor de uitvoeringsagenda voor 2022 en 2023:

1. De Achterhoek onderschrijft de RES, maar streeft naar een groter aandeel opgesteld vermogen om binnen de regio energieneutraal te worden;
2. De Achterhoek neemt als regio regie in de isolatie en besparingsopgave en gaat gezamenlijk – en samen met partners – invulling geven aan een stimuleringsprogramma

na-isolatie en besparing om tot 11% besparing in 2030 en 26% besparing te geraken in 2050;

3. In het kader van de TVW's als programma onder de omgevingswet en het ontbreken van landelijk beleid op groen gas, verkent de Achterhoek gezamenlijk hoe groengas binnen de regio gevaloriseerd kan worden. Naast aandacht voor groen gas, gaat de Achterhoek ook actief inzetten op Waterstof en de opslag van energie;
4. Gelet de overeenkomsten in de opgave en uitdaging in de Achterhoek, wisselen de gemeenten kennis en ervaringen uit over de realisatie van de warmtetransitie en gaan we op zoek/ creëren we financiële instrumenten om de gezamenlijke kansen te benutten;
5. In overleg met de industriepartners wordt een doelstelling geformuleerd die onderdeel wordt van de energiemonitor. De Achterhoek faciliteert de innovatie en denkt mee over het aantrekken van innovatiegelden/ -subsidies. Hierbij focus op MKB;
6. Naast de gezamenlijke lobby, stimuleert de Achterhoek initiatieven die bijdragen aan de vermindering van de (piek-) belasting van het elektriciteitsnetwerk. Denk daarbij aan warmtenetten, warmtebuffering en opslag van elektriciteit/ slim gebruik van bijv. elektrische auto's; en
7. De Achterhoek werkt gezamenlijk een duurzaamheidsvisie uit, om op basis daarvan de verdelingsvraagstuk vorm en inhoud te geven.

AKKOORD VAN GROENLO: MENUKAART UITVOERINGSPROGRAMMA

Variantentabel voor het kiezen van focus en richting voor de uitvoeringsprogramma's onder het Akkoord van Groenlo 3.0

Versie 2021.12.10

Dikgedrukte tekst

De **dikgedrukte** + **oranje** omlijnde cellen zijn door de Achterhoek gekozen als ambitie onder het huidige Akkoord van Groenlo. Daarmee is er voor de lagere thema's ook expliciet besloten dat deze – hoewel wél belangrijk – ergens anders belegd liggen.

Thematiek/ Scope	Toelichting	Geen onderdeel van het Akkoord van Groenlo; wel noodzakelijk i.k.v. een energieneutrale Achterhoek	Voldoen aan de wettelijke taak/ activiteiten die voortvloeien uit lopende trajecten	Focus-/ aandachtsgebied
Grootschalige opwek van elektriciteit	In zowel de RES als het scenario naar een energieneutrale Achterhoek, speelt – mede vanwege de beperkte warmtebronnen – is een grote rol weggelegd voor grootschalige opwek, met name door de beperkte omgang van warmtebronnen.	Er wordt verwezen naar de RES, maar de opgave wordt geen integraal onderdeel van de scope van het nieuwe AvG	Alle gemeenten committeren zich onder het nieuwe AvG aan de RES (1,35 TWh) opgave en werken gezamenlijk naar een werkbaar uitvoeringsplan	De Achterhoek onderschrijft de RES, maar streeft naar een groter aandeel opgesteld vermogen om binnen de regio energieneutraal te worden
Besparen & Isoleren in de gebouwde omgeving	In opeenvolgende versies van de energiemonitoring zijn de verwachtingen van verduurzaming van woningen naar beneden bijgesteld. Tegelijkertijd is er naar een energieneutrale Achterhoek een causaal verband tussen de mate van besparing en het benodigde opgestelde vermogen	Isoleren en besparen is een gemeentelijke aangelegenheid. Het wordt louter belegd binnen het proces tot de RES 2.0	Alle gemeenten committeren zich onder het nieuwe AvG aan het proces om te komen tot de RES 2.0 en werken gezamenlijk een isolatieprogramma uit.	De Achterhoek neemt als regio regie in de isolatie en besparingsopgave en gaat gezamenlijk – en samen met partners – invulling geven aan een stimuleringsprogramma na-isolatie en besparing om tot 11% besparing in 2030 en 26% besparing te geraken in 2050.
Groengas/ Hernieuwbare gas in de regio	Hoewel de verwachtingen van groen gas in de regio	Groengas ligt belegd bij de thematafel Landbouw	In het kader van de TVW's als programma onder de	Naast aandacht voor groen gas, gaat de Achterhoek ook

Thematiek/ Scope	Toelichting	Geen onderdeel van het Akkoord van Groenlo; wel noodzakelijk i.k.v. een energieneutrale Achterhoek	Voldoen aan de wettelijke taak/ activiteiten die voortvloeien uit lopende trajecten	Focus-/ aandachtsgebied
	meermalen naar beneden is bijgesteld en Waterstof op dit moment nog onzeker is, kunnen hernieuwbare gassen wel een rol spelen in de warmtetransitie en de verduurzaming van de industrie in de Achterhoek		omgevingswet en het ontbreken van landelijk beleid op groen gas, verkent de Achterhoek gezamenlijk hoe groengas binnen de regio gevaloriseerd kan worden. Naast aandacht voor groen gas, gaat de Achterhoek ook actief inzetten op Waterstof en de opslag van energie.	actief inzetten op Waterstof, waaronder een pilotwijk voor groene waterstof voor 2030
Warmtetransitie	Door een gebruik aan lokale warmtebronnen, is er een beperkt gemeentegrens-overstijgende scope. Echter, gelet de complexiteit en de grote opgave rondom de kleine clusters en de individuele warmteoplossingen, kan gezamenlijk optrekken voordelen hebben.	De warmtetransitie is een gemeentelijke aangelegenheid	Gelet de overeenkomsten in de opgave en uitdaging in de Achterhoek, wisselen de gemeenten kennis en ervaringen uit over de realisatie van de warmtetransitie en gaan we op zoek / creëren we financiële instrumenten om de gezamenlijke kansen te benutten.	De Achterhoek trekt gezamenlijk op en verkent verregaande mogelijkheden om gezamenlijk de warmtetransitie invulling te geven. Bijvoorbeeld via collectieve inkoop, een Achterhoekse ontwikkelmaatschappij, of anderszins
Innovatie/ Elektrificatie in de industrie	In de huidige scenario's is er voor de industrie slechts een procentuele efficiëntieverbetering meegenomen. Verduurzaming van processen, alsmede elektrificatie (of inzet groen gas) is niet meegenomen.	Verduurzaming van de industrie is een verantwoordelijkheid van de markt	In overleg met de industriepartners wordt een doelstelling geformuleerd die onderdeel wordt van de energiemonitor. De Achterhoek faciliteert de innovatie en denkt mee over het aantrekken van innovatiegelden/ -subsidies. Hierbij focus op MKB.	De Achterhoek neemt verantwoordelijkheid voor haar industrie en kijkt met de markt naar concrete mogelijkheden voor verduurzaming.

Thematiek/ Scope	Toelichting	Geen onderdeel van het Akkoord van Groenlo; wel noodzakelijk i.k.v. een energieneutrale Achterhoek	Voldoen aan de wettelijke taak/ activiteiten die voortvloeien uit lopende trajecten	Focus-/ aandachtsgebied
Netcongestie als bottleneck in de energietransitie	Netcongestie is een groot probleem in de Achterhoek en kan de bottleneck voor de energietransitie worden	Netcongestie is aan de netbeheerder (Liander) en zij zijn via de gemeentelijke contacten voldoende aangehaakt	De Achterhoek lobbyt en (onder-) handelt als één partij en maakt zodoende een gezamenlijke vuist naar de netbeheerder en (landelijke) overheid.	Naast de gezamenlijke lobby, stimuleert de Achterhoek initiatieven die bijdragen aan de vermindering van de (piek-) belasting van het elektriciteitsnetwerk. Denk daarbij aan warmtenetten, warmtebuffering en opslag van elektriciteit/ slim gebruik van bijv. elektrische auto's.
Ruimtelijke duurzaamheidsvisie	Iedere gemeente en streek binnen de Achterhoek heeft haar eigen karakteristieken en sterke punten. Voor een optimale energietransitie zou optimaal gebruik gemaakt moeten worden van de eigenschappen	Een visie op duurzaamheid en de ruimtelijke uitwerking daarvan doen we op gemeentelijk niveau. We kennen onze eigen opgave	De Achterhoek werkt gezamenlijk een duurzaamheidsvisie uit, om op basis daarvan de verdelingsvraagstuk vorm en inhoud te geven,	De Achterhoek treedt als één organisatie op voor de ruimtelijke ordening van de energietransitie en krijgt daarmee een 'boven-politiek' mandaat.
Verbreding ecosysteemdiensten naar energielandschappen (krachten benutten)	Landbouw is een belangrijk en historische onderdeel van de Achterhoek. De gemeenten willen dit behouden en de landbouw een integraler onderdeel maken van de transformatieopgave.	Landbouw is een gemeentelijke aangelegenheid en gemeentegrens-overstijgende thema's zijn al goed belegd bij de thematafel Landbouw.	Aspecten zoals biodiversiteit, geografische grondslagen en transformatie (nu en door de tijd heen) nemen we als integrale koppels mee in alle opgaven in de energietransitie.	De Achterhoek treedt als één organisatie op voor de ruimtelijke ordening van de energietransitie en krijgt daarmee een 'boven-politiek' mandaat.

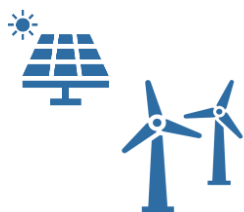
Thematiek/ Scope	Toelichting	Geen onderdeel van het Akkoord van Groenlo; wel noodzakelijk i.k.v. een energieneutrale Achterhoek	Voldoen aan de wettelijke taak/ activiteiten die voortvloeien uit lopende trajecten	Focus-/ aandachtsgebied
Mobiliteit - Laadinfrastructuur	In de ETM is aangenomen dat 20% van het passagiersvervoer elektrisch zal zijn in 2030. Prognoses voor het aandeel elektrische voertuigen lopen vaak tot 2025 en variëren flink. Op basis van huidige trends is de verwachting dat 4 – 16% elektrisch vervoer in 2025 reëel is.	Laadinfrastructuur heeft een onvoldoende regionaal karakter en is op gemeentelijk niveau voldoende geborgd. Gemeentegrens-overstijgende thema's zijn belegd bij de Thematafel Mobiliteit en Bereikbaarheid.	De Achterhoek maakt werk van de laadinfrastructuur en Maak voor het plaatsen van elektrische laadinfrastructuur gebruikt de kennis- en ondersteuning door de Nationale Agenda Laadinfrastructuur	De Achterhoek definieert milieu- of zero-emissie zones in de regio (waaronder alle steden, dorpen en kernen) per 2040.
Mobiliteit - Fietsinfrastructuur	Stimuleer uw inwoners om te lopen en de fiets te nemen door zoveel mogelijk vrije fietspaden en goede fietsstallingen te realiseren bij stations en centrumgebieden en door fietsparkeernormen in te stellen.	Het realiseren van vrije fietspaden en goede fietsenstallingen draagt bij, maar is eveneens bij uitstek een gemeentelijke aangelegenheid en nemen we derhalve niet meer in het AvG. Gemeentegrens-overstijgende thema's zijn belegd bij de Thematafel Mobiliteit en Bereikbaarheid.	--	De grote kernen binnen de Achterhoek liggen binnen ca. 30 km van elkaar. Dat biedt mogelijkheden voor slimme verbindingen middels fietssnelwegen en het stimuleren van (elektrisch) fietsen.
Mobiliteit - Bevorderen gebruik OV (o.a. RMP)	De transitie naar een duurzaam en zorgeloos mobiliteitssysteem vergt een integrale aanpak en regionaal maatwerk. Integraal, omdat mobiliteit onlosmakelijk verbonden is met de leefomgeving. <i>(Handreiking van VNG)</i>	De huidige plannen en overlegstructuren geven voldoende houvast voor vertrouwen op een tijdige transitie die past bij de ambitie van de Achterhoek	De Achterhoek kijkt met de vervoerders naar mogelijkheden om het bestuursakkoord Busvervoer te versnellen naar 80% emissieloos in 2025 en 100% in 2028	De Achterhoek stelt - samen met andere maatschappelijke partners - een Achterhoeks Mobiliteitsplan op en voert dit integrale plan uit.

BIJLAGE 1: Feitelijke onderbouwing

Grootschalige opwek van elektriciteit

Voldoen aan de RES-opgave

Indien alle gemeenten zich onder het nieuwe AvG aan de RES-opgave committeren en gezamenlijk werken naar een werkbaar uitvoeringsplan zullen zij in totaal 1,35 TWh = 4,86 PJ moeten opwekken. Dit betekent 1 TWh (3,6 PJ) grootschalige opwek, waarvan 0,35 (1,26 PJ) TWh zon. Dit komt neer op onderstaande –verdeling die volgt uit de harde ambitie van 0,35 TWh ‘zon op dak’. Hieronder is dat weergegeven zoals volgt uit de studie van OverMorgen (Energimix RES-regio Achterhoek 2020).

ETM

Grootschalige opwek

3.600 TJ

154 windturbines

ETM

Zon

1.260 TJ

400.000 PV-panels op dak

225 hectare zonneveld

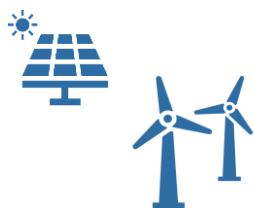
Daarbij moeten we natuurlijk wel constateren dat 35% van het RES-bod al is gerealiseerd en/of vergund. Dat maakt dat voor de uitvoering onder het Akkoord van Groenlo (zie variantentabel) er vooral aandacht zal moeten zijn voor de resterende 65%, wat voor een groot deel bestaat uit grootschalige opwek o.b.v. windenergie. Ook zijn deze doorvertalingen naar aantal/ oppervlakte panelen of de hoeveelheid windmolens is conservatief gekozen en kan minder worden door de verbetering van de techniek en/of grootte van de windmolens (4-5 MWe t.o.v. 3 MWe in het huidige EnergieTransitieModel (ETM)).

Energie neutraal in de Achterhoek

Indien de Achterhoek de RES onderschrijft, maar gezamenlijk naar een groter aandeel opgesteld vermogen streeft om binnen de regio energieneutraal te worden zullen zij in totaal 3,43 TWh moeten opwekken. Dit betekent dat onderstaande grootschalige energieopwek zal moeten worden gerealiseerd. De onderstaande getallen zijn gebaseerd op het streven naar een energieneutrale Achterhoek in 2030, zoals zijn berekend door OverMorgen³.

³ Bij een herdefinitie van de ambitie in de tijd en de herijking van het uitvoeringsprogramma onder een nieuw Akkoord van Groenlo, behoort ook een nieuwe

doorrekening van het Energietransitiemodel. Dit zal worden uitgevoerd na vaststelling van het Akkoord van Groenlo

ETMGrootschalige opwek6.970 TJ267 windturbines**ETM**

Zon

6.739 TJ

2.120.000 PV-panelen op dak

1404 hectare zonneveld

24.000 zonnecollectoren

26% BESPARINGGrootschalige opwek**8.494 TJ****325 windturbines**

op land (3 MW).

26% BESPARING

Zon

8.297 TJ

4.859.000 PV-panelen op dak

1.081 hectare zonneveld

23.000 zonnecollectoren

Besparen & Isoleren in de gebouwde omgeving

Indien alle gemeenten zich committeren onder het nieuwe AvG aan het proces om te komen tot de RES 2.0 dan werken zij gezamenlijk een isolatieprogramma uit. De Concept RES Achterhoek beschrijft een doelstelling om 'in te zetten op' energiebesparing: 'Besparen is de basis'.

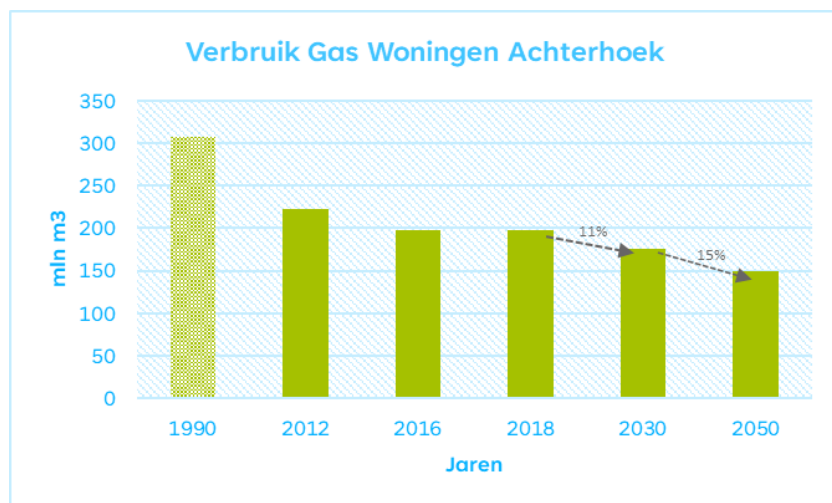
Indien de Achterhoek als regio regie neemt in de isolatie en besparingsopgave kunnen de gemeentes – eventueel samen met AGEM – gezamenlijk invulling gaan geven aan het stimuleringsprogramma na-isolatie en besparing om tot 11% besparing in 2030 en 26% besparing te geraken in 2050. Dit op basis van de analyse zoals uitgevoerd door Royal HaskoningDHV in het kader van de herijking van het Akkoord van Groenlo.

Het totaal verbruik van woningen en bedrijven is in 2018 slechts 3% minder dan in 2012. Woningen zijn ca. 18% minder elektriciteit gaan verbruiken ten opzichte van 2012, maar bedrijven zijn 3% meer gaan gebruiken. De ETM gaat uit van 1,5% isolatiebesparing per jaar. Dit lijkt op basis van het verleden een serieuze opgave.

Op basis van de Royal HaskoningDHV analyse lijkt deze opgaven onrealistisch. Uit deze analyse komt dat er een totale besparing van 26% mogelijk is in de verschillende gemeenten. Besparen is een belangrijke schakel in de energietransitie. Indien minder besparing wordt gerealiseerd zal dit vooral grote impact hebben op het benodigde aandeel zon en wind ter compensatie van het grotere verbruik aan aardgas voor gebouw verwarming, bij een streven naar een energieneutrale Achterhoek in 2030.

Tabel 2. Mogelijke energiebesparing t.o.v. 2018 per gemeente in de Achterhoek

Gemeente	Aantal woningen	Totale warmtevraag woningen (GJ/jaar)	Gemiddelde warmtevraag per woning (GJ/jaar)	Totale mogelijke besparing door isolatie (GJ/jaar)	% Energiebesparing
Aalten	12.028	455298	37,9	122060	27%
Berkelland	19.492	748216	38,4	189857	25%
Bronckhorst	16.213	677110	41,8	180557	27%
Doetinchem	26.509	823740	31,1	192857	23%
Montferland	16.016	608639	38,0	152158	25%
Oost Gelre	12.949	493729	38,1	130148	26%
Oude IJsselstreek	17.454	696812	39,9	178242	26%
Winterswijk	13.245	541982	40,9	143468	26%
Totaal	133.906	5.045.526	38	1.289.346	26%

Figuur 4. Historisch verbruik van gas van woningen in de Achterhoek met daarbij een mogelijke projectie van de besparingspotentie naar 2030 en 2050

Energiebesparing door isolatie woningen (analyse RHDHV)

O.b.v. type en eigenschappen van een woning is er gekeken naar de technische uitvoerbaarheid en de financiële rendabiliteit van maatregelen. Per woning wordt er een afweging gemaakt wat verstandig is, waarbij – een selectie van – onderstaande maatregelen worden toegepast: – Muur/Gevel: Spouwmuur, binnenmuur en/of buitengevel – Kruipruimte: bodem en/of vloer – Vloer: Vloer boven – Dak: Dak binnen en/of buiten – Glas: HR++ of Triple – Deurisolatie (wel/niet)

Groengas/ hernieuwbare gassen in de regio

In het kader van de TVW's als programma onder de omgevingswet en het ontbreken van landelijk beleid op groen gas, verkent de Achterhoek gezamenlijk hoe groengas binnen de regio gevaloriseerd kan worden. Dit zou betekenen dat er naar oplossingen en kansen gekeken wordt waarbij de baten – innovatie, verduurzaming, werkgelegenheid, geld etc. – binnen de regio blijven.

De Achterhoek kan ervoor kiezen naast aandacht voor groen gas ook de ambitie op hernieuwbare gassen te verbreden en daarmee ook actief te gaan kijken naar de mogelijkheden voor waterstof, waaronder bijvoorbeeld (grootschalige) opwek of een (pilot-) wijk voor groene waterstof voor 2030.

Daarbij moet wel opgemerkt worden dat het wel eerst noodzakelijk gaat zijn om eerst te verkennen wat de substantiële regionale energiebronnen zouden kunnen zijn.

Innovatie/ Elektrificatie in de industrie

Op dit moment is geen elektrificatie in de industrie meegenomen in de ETM. Wel wordt er een efficiëntieverbetering van 1,5% meegenomen in de ETM. Met namen in de voedsel en papierindustrie is veel te winnen op het gebied van elektrificatie.

Mobiliteit – Laadinfrastructuur

Laadinfrastructuur

Het aandeel elektrisch vervoer is in de ETM lager aangenomen dan in het GEA. GEA neemt een ontwikkeling aan van 30% elektrisch en 5% waterstof. In de ETM is aangenomen dat 20% van het passagiersvervoer elektrisch zal zijn in 2030. Prognoses voor het aandeel elektrische voertuigen lopen vaak tot 2025 en variëren flink. Op basis van huidige trends is de verwachting dat 4 – 16% elektrisch vervoer in 2025 reëel is. Om deze reden is een elektrificatie van 20% aangenomen in 2030. Daarnaast is een toename van vracht- en personenvervoer van 0,7% aangenomen en een toename van 40% in het aantal e-bikes. Vrachtvervoer is in de ETM meegenomen als 20% elektrisch en 10% waterstof. Voor het busvervoer is het bestuursakkoord aangehouden wat neerkomt op 100% emissieloos in 2030; 90% elektrisch/ 10% waterstof.

Fietsinfrastructuur

Stimuleer uw inwoners om te lopen en de fiets te nemen door zoveel mogelijk vrije fietspaden en goede fietsstallingen te realiseren bij stations en centrumgebieden en door fietsparkeernormen in te stellen. Daarnaast neemt – zeker sinds de Coronacrisis waarin veel mensen het openbaar vervoer meden – het aandeel elektrische fietsen en speedpedelecs (45 km/u) toe. Goede snelfietspaden tussen de steden en de grotere dorpen (liggen in de Achterhoek zelden meer dan 30 km uit elkaar) zou verder gebruik van de (elektrische) fiets ook voor langere afstanden kunnen bevorderen.

Regionaal/ Achterhoeks Mobiliteitsplan

De transitie naar een duurzaam en zorgeloos mobiliteitssysteem vergt een integrale aanpak en regionaal maatwerk. Integraal, omdat mobiliteit onlosmakelijk verbonden is met andere aspecten van de leefomgeving, zoals wonen, economie en leefbaarheid. DE VNG heeft hiertoe een handreiking geschreven die als basis kan dienen voor een gezamenlijke aanpak. Neem de integraliteit van een dergelijk mobiliteitsplan én het bestaande bestuursakkoord busvervoer mee in de overweging

BIJLAGE 2: Besparen

Energie besparen en gebouwen beter isoleren zijn de eerste stappen voordat gebouwen aardgasvrij kunnen worden. De Achterhoek heeft daarom een **ambitie voor energiebesparing en isolatie** opgenomen in de variantentabel/ menukaart. De ambitie is gericht op **11% energiebesparing in 2030**. Daarbij streeft de Achterhoek ernaar dat **woningen in 2030 gemiddeld een schillabel B** hebben behaald (voor kantoren geldt dan energielabel A; landelijke doelstelling).

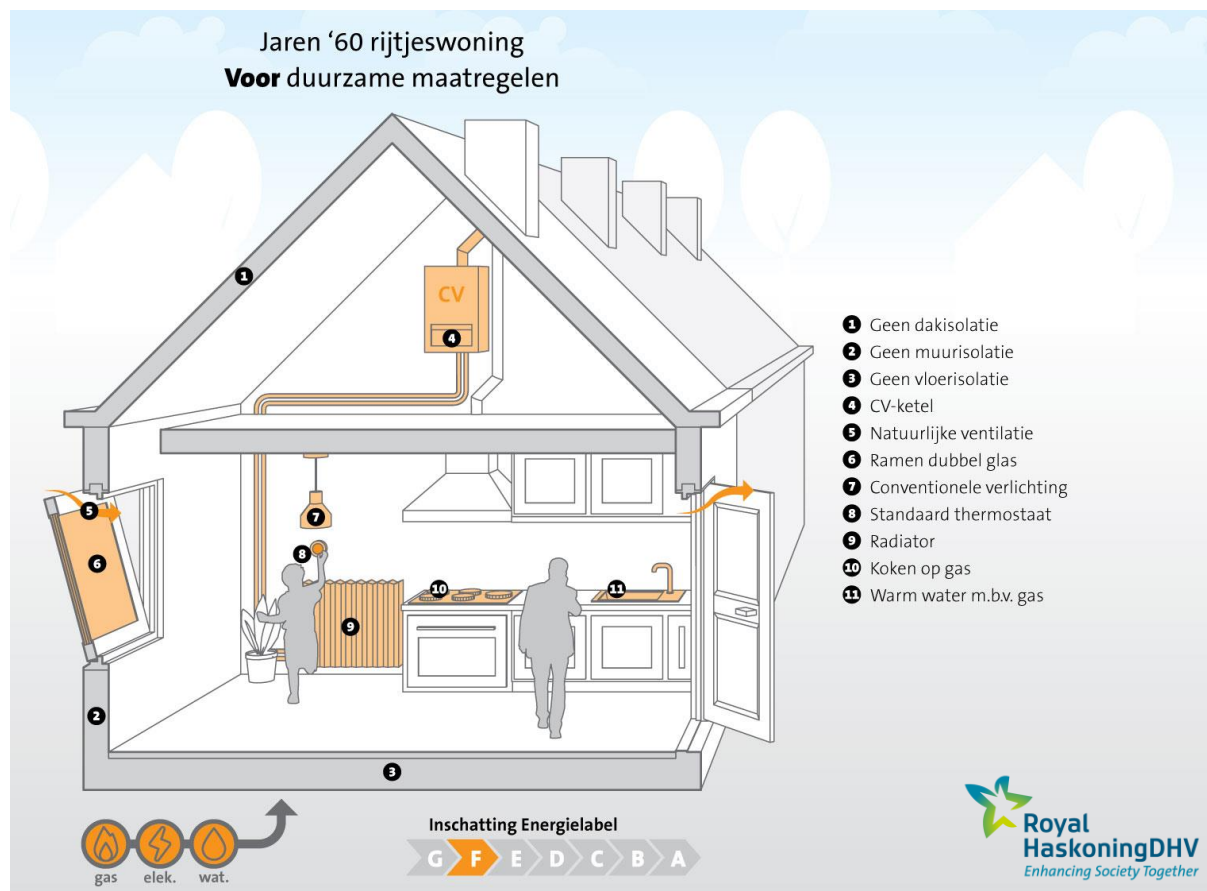
Een woning of gebouw is niet van het ene op het andere moment aardgasvrij. De eerste stap richting aardgasvrij bestaat uit het besparen van energie, onder andere door betere isolatie. Dit vraagt vaak serieuze aanpassingen aan het pand.

Gebouweigenaren kunnen direct aan de slag met energiebesparing, maar deze aanpassingen kosten geld en zijn niet altijd eenvoudig uitvoerbaar. Het minimaal benodigde isolatieniveau hangt ook af van de uiteindelijke warmteoplossing. Voor een individuele warmtepomp is bijvoorbeeld minimaal schillabel B nodig, alwaar voor een hybride warmtepomp of aansluiting op een warmtenet is schillabel C of D vaak ook voldoende (dit is afhankelijk van de temperatuur van de warmteoplossing) is.

We maken daarom onderscheid in 'geen spijt' maatregelen en aanvullende maatregelen. De geen spijt maatregelen zijn altijd goed, onafhankelijk van de warmteoplossing. Wie meer energie kan of moet besparen, kiest ook voor de aanvullende maatregelen.

Hieronder een voorbeeld van een tussenwoning, gebouwd in de jaren '60, waarbij de volgende maatregelen genomen kunnen worden (en als dusdanig ook zijn meegenomen in de analyse):

1. **[geen spijt]** Het aanbrengen van dakisolatie aan de binnenzijde van het dak,
2. **[geen spijt]** Het aanbrengen van spouwmuurisolatie,
3. **[geen spijt]** Het aanbrengen van vloerisolatie; wanneer er een kruipruimte aanwezig is, onder de vloer, maar anders kan er ook een isolerende laag onder de vloerbedekking of het laminaat/ parket/ linoleum/ etc. gelegd worden,
4. **[aanvullend]** De vervanging van de verwarmingsinstallatie is niet meegenomen in de analyse, omdat dit niet *per* definitie tot de 'geen spijt' maatregelen behoort,
5. **[geen spijt]** Kierdichting en aanbrengen van mechanische ventilatie,
6. **[geen spijt]** Het vervangen van dubbel glas voor HR++ glas
7. **[aanvullend]** Verlichting wordt niet meegenomen, omdat we naar het schillabel kijken voor de 'geen spijt' maatregelen,
8. **[aanvullend]** Ook het type thermostaat is niet meegenomen in de raming. Deze kan overigens wel een rol vervullen in het inzichtelijk maken van en de basis zijn voor de veranderingen in het energiegebruik,
9. **[aanvullend]** De radiatoren zien we als onderdeel van de verwarmingsinstallatie en zal navenant ook meegenomen moeten worden. Deze maatregel valt dan ook niet onder de categorie 'geen spijt',
10. **[aanvullend]** Het niet langer koken op gas, heeft geen invloed op het schillabel van de woning. Uiteraard is op termijn een andere manier van koken in een aardgasvrije gebouwde omgeving natuurlijk ook onvermijdelijk, en
11. **[aanvullend]** Warm tapwater is ook niet meegenomen, omdat ook dit niet meegenomen wordt in het schillabel. Wel zal er in alle gevallen een voorziening moeten komen, zodat te aller tijden er minimaal 55 graden Celsius op het tappunt geleverd kan worden.

Dit voorbeeld is slechts voor één type woning. Voor de voorliggende analyse naar het isolatiepotentieel in de Achterhoek hebben we naar alle verblijfsobjecten. In onderstaande tabel is te zien hoeveel energiebesparing er behaald kan worden wanneer alle 'geen spijt' maatregelen worden uitgevoerd (stap 1, 2, 3, 5 en 6 uit bovenstaand voorbeeld).

Het maximale besparingspotentieel is op het niveau van de individuele verblijfsobjecten in de Achterhoek berekend op basis van het toepassen van – waar mogelijk – HR++ glas, kierdichting en de na-isolatie van daken, spouwmuren en vloeren. Het bouwjaar, woningtype en het huidige energielabel liggen aan de berekeningen ten grondslag.

BIJLAGE 3: Toelichting energieenheden

In Nederland wordt in totaal ongeveer 1.360 PetaJoule (PJ) aardgas verbruikt. 1 PJ staat gelijk aan 1.000.000 GJ. Ter vergelijking: een gemiddeld huishouden in Nederland gebruikt jaarlijks ongeveer 1.240 m³ gas: ongeveer 0,04 TJ.

1 GJ = 1 GigaJoule = 1.000 MJ = 1.000 MegaJoule

1 TJ = 1 TeraJoule = 1.000 GJ = 1.000 GigaJoule

1 TJe = 1 TJ elektriciteit

1 TJth = 1 TJ thermisch, dat is warmte of koude

1 kWh elektriciteit (1 kiloWattuur) wordt omgerekend naar 1 TJ energie door met 3,6 te vermenigvuldigen en te delen door 1 miljoen. 1 TJ is daardoor gelijk aan 277.778 kWh. 1 kWh is gelijk aan 3,6 MJ.

1 m³ (1 kubieke meter) aardgas wordt omgerekend naar 1 TJ energie door met 31,65 te vermenigvuldigen (onderste verbrandingswaarde) en te delen door 1 miljoen. 1 TJ is gelijk aan 31.595 m³ aardgas. 1 m³ aardgas is gelijk aan 31,65 MJ.

BIJLAGE 4: Mobiliteit

Voorbeelden van een mogelijke richting in de uitvoeringsagenda wanneer men ertoe besluit ook mobiliteit onderdeel te maken van het AvG:

Laadinfrastructuur

Het aandeel elektrisch vervoer is in de ETM lager aangenomen dan in het GEA. GEA neemt een ontwikkeling aan van 30% elektrisch en 5% waterstof. In de ETM is aangenomen dat 20% van het passagiersvervoer elektrisch zal zijn in 2030. Prognoses voor het aandeel elektrische voertuigen lopen vaak tot 2025 en variëren flink. Op basis van huidige trends is de verwachting dat 4 – 16% elektrisch vervoer in 2025 reëel is. Om deze reden is een elektrificatie van 20% aangenomen in 2030. Daarnaast is een toename van vracht- en personenvervoer van 0,7% aangenomen en een toename van 40% in het aantal e-bikes. Vrachtovervoer is in de ETM meegenomen als 20% elektrisch en 10% waterstof. Voor het busvervoer is het bestuursakkoord aangehouden wat neerkomt op 100% emissieloos in 2030; 90% elektrisch/ 10% waterstof.

Fietsinfrastructuur

Stimuleer uw inwoners om te lopen en de fiets te nemen door zoveel mogelijk vrije fietspaden en goede fietsstallingen te realiseren bij stations en centrumgebieden en door fietsparkeernormen in te stellen.

Daarnaast neemt – zeker sinds de Coronacrisis waarin veel mensen het openbaar vervoer meden – het aandeel elektrische fietsen en speedpedelecs (45 km/u) toe. Goede snelfietspaden tussen de steden en de grotere dorpen (liggen in de Achterhoek zelden meer dan 30 km uit elkaar) zou verder gebruik van de (elektrische) fiets ook voor langere afstanden kunnen bevorderen.

Regionaal/ Achterhoeks Mobiliteitsplan

De transitie naar een duurzaam en zorgeloos mobiliteitssysteem vergt een integrale aanpak en regionaal maatwerk. Integraal, omdat mobiliteit onlosmakelijk verbonden is met andere aspecten van de leefomgeving, zoals wonen, economie en leefbaarheid. DE VNG heeft hiertoe een handreiking geschreven die als basis kan dienen voor een gezamenlijke aanpak.

Neem de integraliteit van een dergelijk mobiliteitsplan én het bestaande bestuursakkoord busvervoer mee in de overweging.

AKKOORD VAN GROENLO 3.0

Voor meer informatie:

Thijs Boxem

| +316 412 26 328 | thijs.boxem@rhdhv.com

Caroline Grootenboer

| +316 123 89 748 | caroline.grootenboer@rhdhv.com

Persbericht

31 januari 2023

Nieuw Akkoord van Groenlo: samenwerken voor een energieneutrale Achterhoek

De colleges van de acht Achterhoekse gemeenten hebben ingestemd met het derde Akkoord van Groenlo. Samen gaan we voor een energieneutrale Achterhoek uiterlijk in 2050. Dat wil zeggen dat er dan evenveel energie duurzaam wordt opgewekt binnen de grenzen van de Achterhoek, als er verbruikt wordt. In lijn met het nationale Klimaatakkoord willen wij uiterlijk in 2050 energieneutraal zijn. Met het akkoord herbevestigen de gemeenten de Achterhoekse samenwerking: samen d'r an. Het Akkoord van Groenlo 3.0 wordt de komende tijd voorgelegd aan de gemeenteraden.

Wethouder Gerjan Teselink van de gemeente Berkelland en bestuurlijk trekker: "We staan voor een grote opgave voor verduurzaming. En de huidige energiecrisis geeft onze opgave nog meer urgentie. Als individuele gemeenten krijgen we de opgave niet voor elkaar. Samen staan we sterker. Alle acht Achterhoekse gemeenten onderschrijven met dit nieuwe akkoord het grote belang van samenwerking op dit gebied."

Samen verantwoordelijkheid nemen om klimaatverandering tegen te gaan

Sinds het tweede Akkoord van Groenlo hebben we als Achterhoek veel bereikt. We hebben een gezamenlijk Energieloket opgericht, hebben een Regionale Energiestrategie en werken samen in projecten zoals Achterhoek Onderneemt Duurzaam en Zonnige bedrijvendaken. En we weten beter wat er nodig is om energieneutraal te zijn. De opgave voor duurzame opwek en energiebesparing is veel groter dan we in 2013 hadden aangenomen. Met het derde Akkoord van Groenlo sluiten we aan bij het nationale Klimaatakkoord. En gaan we voor een energieneutrale Achterhoek uiterlijk in 2050 (in plaats van 2030). Dit is ook in lijn met de keuze van de gemeenten om uiterlijk in 2050 helemaal van het aardgas af te zijn. Gezamenlijk nemen we de verantwoordelijkheid om klimaatverandering tegen te gaan. En zorgen we dat energie beschikbaar en betaalbaar blijft.

Voor een energieneutrale Achterhoek, zijn veel partijen nodig. Gemeenten vragen ondernemers, organisaties en onderwijsinstellingen het akkoord te ondersteunen en zelf ook aan de slag te gaan. Alleen samen kan het een succes worden.

Een regionaal Akkoord

Het Akkoord van Groenlo 3.0 is een regionaal akkoord. Dat betekent dat alle gemeenten instemmen met het akkoord. De komende tijd wordt het akkoord in de verschillende gemeenten voorgelegd aan de gemeenteraden met de vraag met dit akkoord in te stemmen.

Uitwerken in een regionale Uitvoeringsagenda

Na instemming door de gemeenteraden, stellen de gemeenten een gezamenlijke

uitvoeringsagenda op. Gemeente-overstijgende thema's als energiebesparing, duurzame verwarming in plaats van gas, zonne-energie op daken, zonnenvelden, windenergie en biogas komen hierin terug. Maar ook een actueel thema als de krapte op het netwerk van netbeheerders. In de uitvoeringsagenda is er ruimte voor variatie en voor specifieke lokale accenten.

Eerste Akkoord van Groenlo in 2009

In 2009 is het eerste Akkoord van Groenlo opgesteld. Het doel is een energieneutrale Achterhoek. En zo bij te dragen aan het tegengaan van de klimaatverandering, de betaalbaarheid van energiekosten en het creëren van werkgelegenheid. In 2013 is een tweede Akkoord van Groenlo gemaakt waarin het eerste akkoord is uitgewerkt.

Noot voor de redactie: Woordvoering over dit persbericht loopt via communicatie van de gemeente Berkelland 06-10117763.

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Indiener: Andra Eisink-Weg, GroenLinks

Datum indiening vraag: 01-02-2023

Datum verzending antwoord: 13-02-2023

Beeldvormende vergadering van: 14-02-2023

Raadsvergadering van: Klik of tik om een datum in te voeren.

Onderwerp: Akkoord van Groenlo 3.0

Op de agenda staat de bespreking van het Akkoord van Groenlo 3.0. Wij hebben hier een aantal vragen over.

In het akkoord wordt vastgelegd dat de doelstelling voor Achterhoek energieneutraal verschoven is van 2030 naar 2050, omdat de opgave hoger is dan ingeschat in 2016.

Landelijk ligt er de in de klimaatwet vastgelegde doelstelling om in 2050 95% minder broeikasgassen (waaronder CO₂) uit te stoten ten opzichte van het peiljaar 1990, en een volledig emissievrije elektriciteitsproductie te hebben. In 2030 moet de emissie van broeikasgassen ten minste gereduceerd zijn tot een niveau van 55% ten opzichte van de uitstoot van 1990, men streeft zelfs naar 60%.

Om deze doelstellingen te bereiken, is een klimaatplan opgesteld.

In 2019 heeft de Hoge Raad de eis van Urgenda ingewilligd: in 2020 moet er een reductie van 25% ten opzichte van 1990 behaald zijn. Dat is in 2021 gelukt, met daarbij de kanttekening dat dit een corona-jaar was en de economische activiteiten relatief rustig waren.

Het kabinet geeft in de klimaatnota van november 2022 aan dat we nog niet op schema liggen voor 2030, laat staan voor 2050.

Verder is afgelopen week bekend geworden dat de 1,5 graad opwarming waarschijnlijk al volgend jaar wordt bereikt, terwijl dit verwacht werd rond 2030.

Om de klimaatdoelen te halen, moeten gemeenten hun steentje bijdragen. Dit o.a. door in de RES-regio waar zij toe behoren te zorgen voor voldoende opwek van elektriciteit door hernieuwbare energie. Daarnaast moet er fors ingezet worden op besparen, o.a. door beter isoleren.

Vraag:

Is het college het eens met de stelling dat wij medeverantwoordelijk zijn voor het behalen van de landelijke klimaatdoelstellingen? En dat we achterlopen op schema, en alle tanden bijgezet moeten worden om deze doelstellingen te halen?

Antwoord:

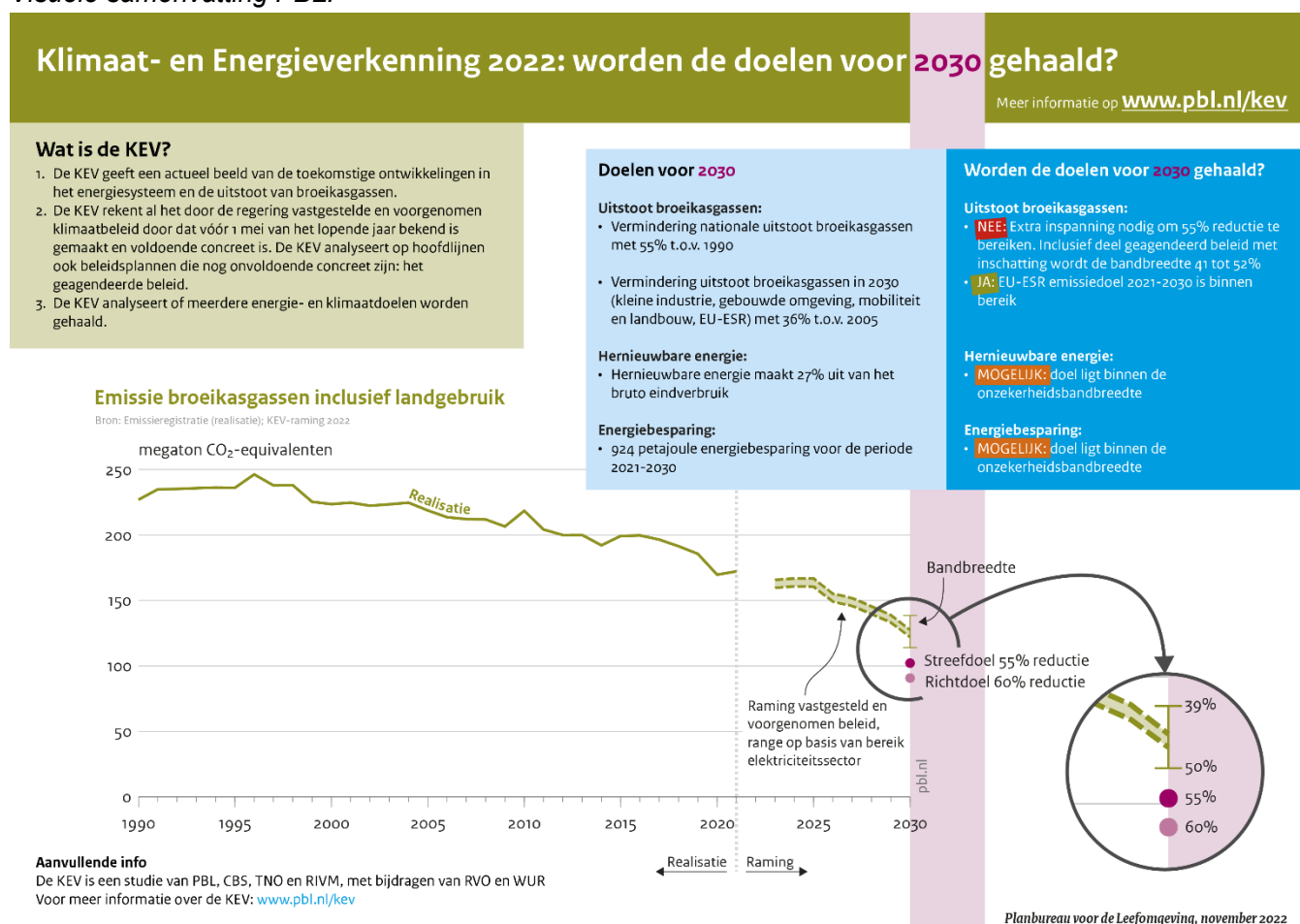
Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Ja, wij zijn het eens met de stelling in uw eerste vraag. Wij hebben de verantwoordelijkheid onze bijdrage te leveren aan de landelijke klimaatdoelstellingen. De afspraken die we daarvoor hebben gemaakt moeten wij nakomen. Dit zijn onder andere de Regionale Energiestrategie Achterhoek en onze Energie uitvoeringsprogramma en Transitievisie Warmte.

Conclusies over de landelijke voortgang en welke stappen nog nodig zijn, zijn te vinden in de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van afgelopen november 2022. De jaarlijkse KEV wordt voorgeschreven door de Klimaatwet en geldt als één van de verantwoordingsinstrumenten van het Nederlandse klimaat- en energiebeleid. De KEV wordt opgesteld door PBL (Planbureau voor de Leefomgeving). Het PBL stelt dat de landelijke klimaatdoelstellingen voor 2030 mogelijk binnen bereik zijn. Maar dat daarvoor wel het trends in realisatie daadwerkelijk worden doorgezet, en extra inspanningen voor CO₂-uitstootreductie nodig zijn.

<https://www.pbl.nl/publicaties/klimaat-en-energieverkenning-2022>

Visuele samenvatting PBL:

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Het PBL heeft ook een monitor op de RES uitgebracht (PBL, 8 december 2022). Daaruit blijkt dat het landelijke doel van 35 TWh duurzame elektriciteitsproductie met zonne- en windenergie nog steeds wel haalbaar blijft. Maar dat het hiervoor wel nodig is dat geplande projecten, plannen en ambities daadwerkelijk tot realisatie komen.

U kunt de PBL RES monitor hier vinden: <https://www.pbl.nl/publicaties/monitor-res-2022>

Wij vinden het van belang om onze bijdrage te leveren door te focussen op de maatregelen waar wij zelf op kunnen sturen. Daarnaast is het van belang ook onze samenwerkingspartners (gemeenten, woningcorporaties, bedrijven, inwoners) te wijzen op onze gezamenlijke opgave en welke rol een ieder kan pakken.

U stelt dat het akkoord van Groenlo in lijn is met het klimaatakkoord. Ervan uit gaande dat u met klimaatakkoord de klimaatwet bedoelt, willen wij een toelichting op een aantal keuzes die gemaakt zijn in het akkoord.

Vraag:

U spreekt in het akkoord over energieneutraal. Dit is echter niet hetzelfde als vermindering van de emissies van broeikasgassen. U richt zich in het akkoord slechts op de energie, verbruikt in de bebouwde omgeving. U noemt hierbij geen streefgetal meer voor 2030, en heeft u het slechts over energieneutraal bebouwde omgeving in 2050. Hoe vindt u dit passen in de lijn van de klimaatwet?

Antwoord:

Het oude akkoord van Groenlo richtte zich op een energieneutrale Achterhoek in 2030 beperkt tot de energie die wordt verbruikt in de gebouwde omgeving (woningen en bedrijven). Het klimaatakkoord (en het daaropvolgend beleid zoals de klimaatwet) heeft een veel bredere scope. Met het nieuwe akkoord van Groenlo willen wij ook monitoren met diezelfde brede scope (ook wel sectoren en/of klimaattafels genoemd). En daarbij willen we ook de voortgang in de gaten houden ten opzichte van de landelijke termijnen van 2030 en 2050. Wij conformeren ons dus vanaf nu aan de landelijke wijze van monitoring en definities.

De exacte afbakening van sectoren en de uitvoering van het nieuwe Akkoord van Groenlo volgt uit de verdieping die wij nu aan het doen zijn voor de regionale uitvoeringagenda. Het kan bijvoorbeeld een keuze zijn om bij onze uitvoering mobiliteit niet mee te nemen, omdat wij als gemeenten daar geen sturingsmogelijkheden voor hebben. Overigens, los van wat wij regionaal afspreken binnen de kaders van het akkoord van Groenlo staat het ons vrij om als Berkelland eigen ambitieuzere doelstellingen vast te stellen.

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Vraag:

De bijdrage van gemeenten gaat natuurlijk vooral over de elektriciteitsopwekking, maar u kunt ook met uw beleid sturen op vermindering van de uitstoot van broeikasgassen door inwoners, organisaties en bedrijven. Besparen is tot op heden in de afgelopen 13 jaar nauwelijks gelukt, terwijl een groot deel van de doelstelling hier wel van afhangt. Wat gaat u anders doen dan de afgelopen 13 jaar, zodat dit wel gerealiseerd wordt?

Antwoord:

Onze huidige instrumenten hebben vooral de focus op energiebesparing bij de individuele woning of bedrijfspand. De afgelopen jaren hebben we door dit beleid al veel bedrijven en inwoners kunnen helpen. Wij lichten dit ook verder toe in een raadsbrief die wij op korte termijn naar u sturen over onze maatregelen voor duurzaamheid en de inzet van het Gelderse Winterfonds.

De komende jaren zullen we de focus verschuiven naar de 20% aardgasreductie die de raad in de Transitievisie Warmte heeft vastgesteld. We gaan onze inwoners, organisaties en bedrijven ondersteunen bij de stappen richting een aardgasvrije bebouwde omgeving.

Vraag:

Hoe gaat u inwoners, bedrijven en organisaties meekrijgen in het onderschrijven van het akkoord van Groenlo?

Antwoord:

Nadat de gemeenteraden in de regio hebben ingestemd met het akkoord zal hierover verder gecommuniceerd worden en zullen de gezamenlijke gemeenten andere partijen zoals organisaties, ondernemingen en onderwijsinstellingen in de Achterhoek vragen het akkoord te ondersteunen. Deze zomer bestaat het Akkoord van Groenlo 10 jaar, dit is een goede aanleiding om hier aandacht aan te geven.

Vraag:

Hoe gaat u sturen op gedragsverandering, dat, blijkt uit onderzoek, toch wel essentieel is om tot CO2-reductie te komen?

Antwoord:

Onze uitvoeringsorganisaties zoals het Energieloket, Achterhoek Onderneemt Duurzaam en Omgevingsdienst zijn zich bewust van het belang van gedragsverandering. Met elk advies en campagne-actie leren we onze doelgroepen beter kennen. Daarnaast is het van belang dat wij zelf als gemeente in onze eigen communicatie blijven inzetten op bewustwording en de urgentie.

Vraag:

U spreekt in het akkoord over de kracht van de regionale samenwerking. Echter wordt er o.a. bij het vormgeven van de omgevingsvisie weer gekozen voor eigen opwek van eigen gebruik. Hoe ziet de kracht van de samenwerking er dan precies uit?

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Antwoord:

De uitdagingen zijn groot en veelvoudig. Als individuele gemeente kunnen we niet alles alleen aan. De kracht van de regio Achterhoek zit in de samenwerking, ook bij de energietransitie. Met de herbevestiging van het akkoord van Groenlo laten we als gemeenten zien dat we een gezamenlijke verantwoordelijkheid aanvaarden.

Een goed voorbeeld hiervan is hoe wij ons Achterhoeks Energieloket gezamenlijk aansturen. We hebben één basis informatiecentrum voor de Achterhoek, en tegelijkertijd hebben we als gemeente de ruimte om voor campagnes op wijk- of kernniveau eigen afspraken te maken. En via de regionale uitvoeringsagenda leren we ook van elkaar wat werkt. Zo hebben wij de pilot met energiescans in Ruurlo via de regionale uitvoeringsagenda opgeschaald tot het project Achterhoek Onderneemt Duurzaam. En nemen wij bij energiearmoede onderdelen over van andere gemeenten als Doetinchem en Oude IJsselstreek.

Het geval dat u aanhaalt (tussentijdse presentatie eerste concept-omgevingsvisie in de raads werkgroep) berust op een misverstand. De door de raad vastgestelde Regionale Energiestrategie Achterhoek is integraal onderdeel van de omgevingsvisie. En ook in de RES Achterhoek staan afspraken over samenwerking en de gezamenlijke Achterhoekse opgave van 1,35 TWh duurzame elektriciteit opwek.

Vraag:

Er wordt aangegeven dat er menskracht te weinig is. Gezien de impact van temperatuurstijging, met gevolgen op allerlei terreinen, achten wij de opperste prioriteit hiervoor in de organisatie noodzakelijk. Er zouden dus andere keuzes gemaakt moeten worden, o.a. met betrekking tot personele inzet. Bent u het hier mee eens? Graag argumentatie en hoe u dit wil bereiken.

Antwoord:

Binnen de door de raad gestelde kaders voeren wij de begroting uit. Wij zijn bezig onze teams op peil te brengen om de opgave zoals verwoord in de begroting aan te kunnen. Onze opgave voor duurzaamheid en energie is groot en dat zien wij terug in de vraag naar menskracht. Niet alleen bij de gemeente, maar ook bij onze uitvoeringspartners. Dit blijft in deze arbeidsmarkt wel een uitdaging.

Vraag:

U heeft het in het akkoord en de bijlagen nog steeds over economische, en ik lees dan financiële groei. U zet in op innovatie en uitbreiding. Dit heeft consequenties voor de benodigde elektriciteit, en als de uitbreiding niet CO₂-neutraal is ook op de veroorzaakte uitstoot, en maakt het dus lastiger de doelstelling te bereiken. Worden er mogelijkheden bekeken hoe we meer waarde toe kunnen voegen aan onze Berkellandse en Achterhoekse economie, en zo dus voldoende aantrekkelijk blijven? Dus geen groei in kwantiteit, maar in kwaliteit, groei = verandering richting een regeneratieve economie, die bijdraagt aan de oplossing van het klimaat (en andere) problemen?

Antwoord:

Wij werken binnen de door de raad vastgesteld duurzaamheids- en economisch kaders. Zoals u het hier verwoordt lezen wij het niet terug in het akkoord van Groenlo. Het akkoord van Groenlo richt zich op de

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

verduurzaming in de Achterhoek om klimaatverandering een hoofd te bieden. Uiteraard juichen wij het toe als nieuwe duurzame ondernemingen zich hier willen vestigen en willen werken aan de nieuwe economie.

Binnen het huidige economische systeem, dat financieel is ingestoken, wordt veel gesproken over “verdienmodel”, “investeren”, “terug-verdientijd”. In dit model is geen ruimte om natuurherstel, verbetering van de publieke gezondheid door schonere lucht, schoner water, minder pesticiden en bestrijdingsmiddelen, minder fijnstof, betere biodiversiteit etc. Te waarderen in euro's. De schade van klimaatverandering betalen we echter al wel, niet alleen met onze steeds kwetsbaar wordende gezondheid en achteruitgang van onze leefomgeving, maar ook in euro's.

Vraag:

Kunt u een inschatting geven wat het de gemeente Berkelland de afgelopen 5 jaar gekost heeft aan het herstellen van schade door klimaatverandering en schade aangebracht door vervuilende economische activiteiten? Dit is, verwacht ik een complexe vraag, die waarschijnlijk niet sluitend beantwoord kan worden, maar ik zou een schatting waarderen, waarbij ik graag zie welke aspecten u dan meerekent (denk aan bomensterfte door droogte, extra bewateren, verwijderen gif uit o.a. water, vervuilde grond, waterzuivering, schade natuur dat hersteld moest worden, maatregelen tegen hitte etc.).

Is er een prognose te maken van de (toename van) deze kosten voor de komende 5 tot 10 jaar?

Antwoord:

Nee, dit kunnen wij niet. Dit zijn zaken die wij niet op zo een manier monitoren wat antwoord kan geven op uw vragen.

In 2009 zijn er al een aantal aspecten genoemd, waar men zich op zou richten om de doelstellingen te bereiken.

Vraag:

Kunt u aangeven hoe u het behalen van de doelstelling monitort? Gebeurt dit in de EUP en de P&C-cyclus? Is dit wel een complete monitoring en welke instrumenten worden dan evt. nog meer gebruikt?

Antwoord:

Het voornemen is om ook bij de methoden voor monitoring aan te sluiten bij de landelijke doelen en werkwijzen. Het Rijk stelt hiervoor ook instrumenten beschikbaar, welke veelomvattend zijn. Voorbeelden hiervan zijn:

- <https://klimaatmonitor.databank.nl/>
- <https://wijkpaspoort.vng.nl>

Het Dialoogplatform heeft haar analyse op de Berkellandse feiten en cijfers aan de raad gepresenteerd op 7 februari. Ook zij hebben van de landelijke bronnen gebruikgemaakt.

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

De stap om onze voortgang op doelstellingen zichtbaarder te maken kunnen wij samen met u zetten. Bijvoorbeeld met de klankbordgroep en/of in informerende avonden. En ook de DET heeft aangegeven hierin een rol te willen spelen. Het is van belang dat we spreken over dezelfde definities en doelstellingen. Het uitwerken van het Energie Uitvoeringprogramma zien wij als goed proces om ook de monitoring met u samen te ontwikkelen.

Vraag:

Kunt u aangeven hoe het staat met:

- Duurzame straatverlichting;
- Milieuvriendelijk wagenpark;
- Verduurzaming gemeentelijk vastgoed;
- Verduurzaming bedrijven?

Antwoord:

Over de verduurzaming van onze eigen bedrijfsvoering komen wij op korte termijn bij u terug. Door ziekte is het ons niet gelukt deze binnen de gestelde termijn te beantwoorden.

Inzage in de verduurzaming bij het bedrijfsleven geven wij in de eerder genoemde aanstaande raadsbrief.

Vraag:

Hoe staat het met de levering van lokale duurzame energie door AGEM? Is hiervoor in Berkelland een mogelijkheid?

Antwoord:

Alle inwoners en organisaties hebben de mogelijkheid om Agem te kiezen als energieleverancier. Onder het label Streekenergie is Agem aangesloten als wederverkoper bij Energie VanOns, een groene en coöperatieve leverancier. Het is de bedoeling dat Agem op termijn ook energie van Achterhoekse en eigen duurzame energieproductie gaat leveren.

Vraag:

In hoeverre wordt Stichting duurzaam verbouwen Achterhoek ingezet om bedrijven en eigenaren te helpen verduurzamen?

Antwoord:

Stichting duurzaam verbouwen Achterhoek is de voorloper van ons Achterhoekse Energieloket. De stichting heeft haar activiteiten en expertise overgedragen aan Agem. Sindsdien voert Agem ons Energieloket uit.

Vraag:

Welke duurzame projecten lopen er samen met bedrijven?

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Antwoord:

Om bedrijven te informeren en te stimuleren over verduurzaming faciliteren wij onder andere de volgende activiteiten:

- *EML- en Label C-controles bij bedrijven door de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA).*
- *Energiescans voor MKB met Achterhoek Onderneemt Duurzaam (AOD). En vanwege de hoge energieprijzen is AOD overgeschakeld naar een crisisaanpak, en hebben we de Deuren-Dicht Actie gehad in de centra.*
- *In de loop van 2023 zullen we de opvolger van AOD starten, onder de noemer van het Achterhoekse Energie Expertisecentrum. We zijn hiervoor in afwachting van subsidie van provincie Gelderland.*
- *We starten nu met Agem fase 4 van Zonnige bedrijvendaken Achterhoek voor grote zonnedaken.*
- *Ook voor bedrijven en organisaties hebben wij een duurzaamheidslening. Deze maken we laagdrempeliger door middelen van het Winterfonds te gebruiken om de afsluitkosten te compenseren.*
- *Eind vorig jaar heeft Bedrijvenpark Borculo haar visieplan voor een toekomstbestendig bedrijventerrein vastgesteld. Wij zitten in het projectteam om dit visieplan te ondersteunen. De lessen uit dit traject willen wij gebruiken om ook op andere bedrijventerreinen te verduurzamen.*

In het raadsvoorstel wordt verwezen naar bijlage 6, het uitvoeringsprogramma per gemeente. Dit is echter niet bijgevoegd en zou nog niet af zijn.

Vraag:

kunt u aangeven wanneer dit uitvoeringsprogramma gereed is en wat de grote lijnen van dit programma zullen zijn?

Antwoord:

Daar waar in het raadsvoorstel wordt verwezen naar bijlage 6, hebben wij de bijlage 'historie en variantentabel' bedoeld. Deze fout is inmiddels hersteld.

Wij gaan in de raadsbrief 'maatregelen duurzaamheid en inzet Winterfonds' hier in detail op in. Deze raadsbrief komt bij uw raad ongeveer gelijktijdig met de beantwoording van uw vragen. Wij vertrouwen er op dat u het antwoord op deze vraag terugziet in de raadsbrief.

Veel van de huidige technieken zijn nog fossiel. Denk aan het gemeentelijk wagenpark, materieel nodig voor onderhoud, bouw, schoonmaak etc. Hier kan met een goed plan veel reductie van broeikasgassen gereduceerd worden. Aanschaf van deze apparatuur geldt als een investering die boekhoudkundig vaak over een langere termijn wordt afgeschreven. 2030 is echter al snel en ook 2050 is niet meer zo ver, zeker niet voor wat betreft afschrijvingstermijnen. Uit een onderzoek van TNO blijkt dat veel fossiele techniek al per 2030 van de markt moet. De NVDE pleit dan ook voor een omgekeerde routekaart (wanneer moeten we stoppen met het gebruiken van welke apparatuur).

Agendavragen (vragen ter voorbereiding van een vergadering) art. 34

Vraag:

Graag zien wij in het uitvoeringsprogramma een omgekeerde routekaart opgenomen, zodat we weten wanneer we met welke fossiele techniek moeten stoppen. Bent u hiertoe bereid?

Welke apparatuur is recent (tijdsspanne 2020-2023) nog fossiel aangeschaft? Om welke boekhoudkundige waarde gaat het hier en wat is de afschrijvingstermijn?

Welke apparatuur staat er in 2023-2025 op de agenda om vervangen te worden en wordt er dan gekeken naar niet fossiele alternatieven?

Antwoord:

Over de verduurzaming van onze eigen bedrijfsvoering komen wij op korte termijn bij u terug. Het is ons niet gelukt deze binnen de gestelde termijn te beantwoorden.

C: Vuijk, Matthew

T: 0545-250 250

E: info@gemeenteberkelland.nl

Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 579892
Onderwerp : Ontwikkelingen stimuleringsmaatregelen duurzaamheid en inzet Winterfonds
Verzonden : 14 FEB 20

Geachte leden van de raad,

Met deze raadsbrief informeren wij u over de ontwikkeling van het Energie Uitvoeringsprogramma 3 en de inzet van het Winterfonds, een subsidieregeling van de provincie Gelderland.

De doelstellingen voor duurzaamheid

Elk jaar wordt het belang van een energietransitie naar gebruik van schone en duurzame bronnen duidelijker. We willen af van fossiele brandstoffen. Dit vinden we belangrijk om klimaatverandering tegen te gaan, vanwege de maatschappelijke en geopolitieke effecten van olie- en gaswinning én met het oog op mogelijke lagere lasten voor inwoners en bedrijven. Zoals door u met motie M-21-04 aangegeven, sluiten wij aan bij de opgave die volgt uit het nationale Klimaatakkoord.

Onze eigen doelstellingen dragen dus bij aan de landelijke doelen voor CO2-reductie. U heeft daarvoor al vastgesteld: het streven naar 20% minder aardgasverbruik in 2030 (transitievisie warmte) en onze bijdrage aan de RES Achterhoek met zonneparken, windmolens en zon op dak. Er moeten voor de CO2-reductie nog veel stappen gezet worden, onder meer in de verduurzaming van de woningvoorraad en bij bedrijven. Dit willen we als gemeente graag samen doen met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en Achterhoekse partners.

Als Achterhoek willen wij bijdragen aan de landelijke doelen door te gaan voor een 100% energieneutraal Achterhoek, uiterlijk in 2050. Dit willen wij afspreken met het nieuwe akkoord van Groenlo, waarin we vooral ook de samenwerking borgen. De exacte definitie van 'Achterhoek energieneutraal' en afbakening van sectoren volgt uit de verdieping die wij nu aan het doen zijn voor de regionale uitvoeringsagenda. Het kan bijvoorbeeld een keuze zijn om mobiliteit niet mee te rekenen, omdat wij als gemeenten daar geen sturingsmogelijkheden voor hebben. Overigens, los van wat wij regionaal afspreken binnen de kaders van het akkoord van Groenlo, staat het ons vrij om als Berkelland eigen ambitieuzere doelstellingen vast te stellen.

Energie en duurzaamheid heeft in Berkelland een lange en robuuste beleidslijn

Als Achterhoek werken we op het gebied van duurzaamheid al samen sinds 2009. In Berkelland hebben we sinds het college in 2013 instemde met het akkoord van Groenlo, samen al flink wat stappen gezet.

U hebt voor onze uitvoering de kaders vastgesteld door de vaststellingen van het Energie uitvoeringsprogramma (mei 2016 en mei 2019), het beleidskader Ruimtelijke ordening en duurzame energie (RODE; februari 2018 en herijking beoogd in 2023), de regionale energiestrategie (november 2021) en de Transitievisie Warmte (december 2021). Daarnaast maken we duurzaamheid steeds meer een integraal onderdeel van beleid in andere domeinen en onze eigen bedrijfsvoering. En is het een belangrijk kader in de omgevingsvisie.

De afgelopen jaren hebben we door dit beleid al veel bedrijven en inwoners kunnen helpen

Hoe belangrijk de kaders ook zijn, de resultaten boeken we in de samenleving. En we zijn blij dat een groot deel van onze inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven hiermee aan de slag is. Een aantal voorbeelden uit de afgelopen periode zijn:

- Wij hebben in 2009-2022 met Berkelland Bespaart ca. 4.000 subsidies toegekend voor een bedrag van € 1,7 miljoen. Particuliere huiseigenaren hebben de subsidie gebruikt om € 14,3 miljoen in energiemaatregelen te investeren. De subsidie wordt het meest gebruikt voor isolatie van spouwmuren, dubbel glas en vloerisolatie. We hebben een nieuwe bredere regeling beschikbaar vanaf 1 januari. We zien een grote toename in interesse, de werkvoorraad bedraagt eind januari ca. € 130.000 aan aanvragen.
- Via Achterhoek Onderneemt Duurzaam zijn in Berkelland ca. 180 MKB-bedrijven geholpen met een Duurzaam ondernemen en -energiescan in de afgelopen 3 jaar. Deze ondernemers geven aan als gevolg hiervan investeringsplannen ter waarde van € 3,7 miljoen te hebben, met een beoogde besparing van 416.000 m3 aardgas en 2,1 miljoen KWh. In deze winter is vanwege de hoge energieprijzen AOD overgeschakeld naar een crisisaanpak, en hebben we de Deuren-Dicht Actie gehad in de centra.
- 9 sport-, cultuur- en dorpsorganisaties hebben subsidie gekregen om hun accommodaties te verduurzamen. In totaal hebben wij € 100.000 subsidie verstrekt. Via het Winterfonds (zie verderop in deze brief) willen wij dit voortzetten.
- Met onze zonnedaken en zonneparken leveren wij een substantiële bijdrage aan de opgave voor duurzame energie.
- Samen met betrokken inwoners en belangenverenigingen hebben wij het dialoogplatform energietransitie opgericht (DET). In dit platform werken wij ideeën uit, delen wij kennis, en halen wij input op voor beleid (participatie).
- Met ProWonen werken we samen aan verduurzaming van de sociale huurwoningen. Recent hebben we onze prestatieafspraken geactualiseerd en de uitvoeringsagenda ambitieuzer gemaakt. Zo worden een 57 woningen met lage energielabel versneld verduurzaamd, en circa 315 huurwoningen verduurzaamd naar label A. Daarnaast werken wij samen in bijvoorbeeld in een pilot voor gespikkeld bezit en in het project Heerlijk thuis in huis.

Met, onder andere, bovenstaande instrumenten informeren, stimuleren en financieren wij de verduurzaming in Berkelland. Hiermee hebben we een goede basis met toegankelijke hulpmiddelen.

Uit de cijfers blijkt ook het effect van beleid en de inspanningen van iedereen in de gemeente

Ons Dialoogplatform Energietransitie (DET) heeft samen met Bureau Overmorgen de cijfers rondom de energietransitie geanalyseerd. Daarbij hebben zij gebruik gemaakt van de methoden en data die ook bijvoorbeeld door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) wordt gebruikt (nationale klimaatmonitor en de scenario-tool 'Energietransitie Model' van Quintel). Als Berkelland zijn we goed op weg in de energietransitie. De conclusie uit de cijfers is dat op basis van de huidige trends, wat er in de 'pijplijn' zit en met een aantal duidelijke strategieën, het doel van 55% energieneutraal in 2030 haalbaar is. Maar dan moeten bijvoorbeeld wel alle plannen voor duurzame opwek daadwerkelijk worden gerealiseerd; de netcongestie op tijd zijn opgelost; en de ambitie uit de transitievisie warmte van 20% aardgasbesparing in de gebouwde omgeving worden gehaald.

Op dinsdagavond 7 februari 2023 heeft de DET zichzelf gepresenteerd aan de gemeenteraad. Hierbij is ook uitgebreid stilgestaan bij de cijfers en zichtbare effecten.

Ondanks de stappen tot nu toe is de opgave nog ontzettend groot

We hebben nog een kleine 8 jaar tot 2030. Mede dankzij het werk samen met de DET hebben we een beeld hoeveel energiebesparing en duurzame opwek we nog te realiseren hebben. Onze inspanning de komende tijd zal zitten in het stevig doorzetten wat we al in gang hebben gezet, en het organiseren van de nieuwe aanpakken. Want de 'quick wins' zijn er nu wel uit.

Bestaand beleid en plannen moeten we helpen richting daadwerkelijke realisatie

Met het Energie Uitvoeringsprogramma 2 (2019-2022) hebben wij een brede basis neergezet voor verduurzaming in de bebouwde omgeving. De hulp voor individuele huiseigenaren en bedrijven hebben we op de rit. Ook voor de grootschalige zonneparken en makkelijk aan te sluiten zonnedaken hoeven we geen nieuw beleid of aanpak te ontwikkelen. Hiermee willen we niet zeggen dat we hier klaar zijn. Integendeel, er moet nog veel worden geïsoleerd en warmtepompen worden aangesloten. En een flink deel van de zonneparken en -daken moeten nog worden aangelegd. Deze uitvoering zullen we moeten helpen door onze bestaande ondersteuning voort te zetten. Dit zijn:

- Het Achterhoeks Energieloket met Agem voor particuliere huiseigenaren
- EML- en Label C-controles bij bedrijven door de Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)
- Energiescans voor MKB met Achterhoek Onderneemt Duurzaam, opvolger aanstaande
- Zonnige bedrijvendaken Achterhoek voor grote zonnedaken
- Subsidie Berkelland Bespaart, vanaf 2023 ook voor duurzame warmte en zonnepanelen
- Toekomstbestendig Wonen SVn-lening
- Duurzaamheidslening voor bedrijven en organisaties (zie ook Winterfonds hieronder)
- Subsidie Maatschappelijke initiatieven (zie ook Winterfonds hieronder)
- De 10 vergunde grootschalige zonneparken en 2 in procedure

Grote uitdagingen liggen ook op de onontgonnen terreinen

We willen doorgaan met de bovengenoemde bestaande instrumenten en strategieën. De visie en handelingsperspectieven hiervoor hebben we goed staan in beleid. Maar wij hebben ook grote uitdagingen in het ontwikkelen van nieuwe aanpakken en beleid. Zonder compleet te willen zijn, noemen wij hieronder een aantal grote uitdagingen die wij voor ons zien:

- *Iedereen moet mee kunnen doen in de energietransitie*

Urgent is het organiseren van de hulp voor mensen en organisaties die minder goed in staat zijn zelfstandig mee te doen in de energietransitie. Deels doen wij (en het Rijk) dit al via bijvoorbeeld de energietoeslag. Daarnaast is het plan van aanpak Energiearmoede (o.a. energiemaatjes, witgoedregeling, energie-bespaarbox) bijna gereed. Wij informeren u hier afzonderlijk over. Ook zetten wij het Winterfonds in waarover wij u verderop in deze brief informeren. Wat we nog aan het ontwikkelen zijn is de structurele aanpak voor de 'grote energiestappen' voor deze doelgroep.

- *Aardgasafschakeling in een integrale gebiedstransformatie*

Onze huidige instrumenten hebben vooral de focus op de individuele particuliere woning of bedrijfspand. Dit past goed bij de wens van onze inwoners om zelf keuzes over hun eigendom te maken, in een tijdpad dat bij hen past. Maar sommige keuzes moeten op het niveau van een wijk of bedrijventerrein worden gemaakt. En efficiëntieslagen zijn nodig om het benodigde tempo te halen en efficiënt om te gaan met de schaarse 'handjes' voor de uitvoering. We moeten hiervoor een gebiedsgericht planmatige aanpak van de aardgasafschakeling ontwikkelen. De eerste oefeningen hierin doen we met de projecten 'Neede Noord-Oost' en 'Toekomstbestendig bedrijvenpark Borculo'.

- *Lokale regie en eigenaarschap*

In heel Nederland en ook in Berkelland groeit de wens om bij belangrijke (en winstgevende) onderdelen van het energiesysteem niet afhankelijk te zijn van partijen die niet bij ons passen. Het liefst organiseren we als gemeenschap dit zelf, voor ons allen en door onszelf. Dit heeft betrekking op de grootschalige onderdelen, zoals warmtenetten en windmolens. En ook kleinschaligere zoals een buurtbatterij of een gezamenlijk zonnedak. Maar hoe organiseer je dat, hoe neem je daarin besluiten, en wie betaalt dat dan? En welke rol nemen wij als gemeente daarbij?

De uitdagingen vragen van ons een andere soort uitvoeringsprogramma

Onze inzet en maatregelen in de lijn van EUP2 zetten wij voort en vormen de basis voor de vormgeving van EUP3. De uitdagingen en ontwikkelingen vragen echter om een nieuwe manier van stimulering en ondersteuning. Met kortere cycli om sneller in te kunnen spelen op kansen en ontwikkelingen. Met een andere focus, innovatief en meer experimenteel.

We zien dat er veel innovatie nodig is in de energietransitie. Niet alleen in techniek, maar ook in de manier waarop we de transitie organiseren. We zoeken de mogelijkheden op die de huidige wetgeving biedt. Bijvoorbeeld om industrieterreinen van het net af te koppelen, zodat bedrijven onderling stroom kunnen uitwisselen.

De gemeente kan dit soort initiatieven ondersteunen, bijvoorbeeld met ambtelijke capaciteit en onderzoek. We werken samen met Liander aan slimme oplossingen voor netcongestie en lobbyen dat Berkelland een hoge prioriteit krijgt. Met onze eigen organisatie geven we het goede voorbeeld met de energietransitie. Met de stappen die wij doen willen wij inwoners en bedrijven inspireren.

Maar we kunnen niet alles tegelijk oppakken. EUP3 zal veel meer het karakter hebben van een ontwikkelagenda die de 'plussen' uitwerkt bovenop de basisvoorzieningen van EUP2. Wij zullen u actueel op de hoogte houden van de gang van zaken van de basisvoorzieningen (monitoring). Ook komen wij bij u als wij nieuw beleid of kaders nodig hebben om nieuwe ontwikkelingen tot uitvoering te krijgen. Eind dit jaar komen wij in ieder geval bij u terug met de eerste actualisatie EUP2/uitwerkingen 'plussen' van EUP 3 en geven we aan hoe we met u, bijvoorbeeld door een kortere doorlooptijd, de actualiteit in EUP 3 denken te pakken.

De kracht van de regio, Berkelland koploper in en met de Achterhoek

De uitdagingen zijn groot en veelvuldig. Als Berkelland kunnen we niet alles alleen aan. De kracht van de regio Achterhoek zit in de samenwerking, ook bij de energietransitie. Met de herbevestiging van het akkoord van Groenlo laten we als gemeenten zien dat we een gezamenlijke verantwoordelijkheid aanvaarden voor een energieneutrale Achterhoek uiterlijk in 2050.

Er is een hoge mate van interactie tussen het niveau van de regionale uitvoeringsagenda en de uitvoeringsprogramma's van de gemeenten. Een goed voorbeeld hiervan is hoe wij ons Achterhoekse Energieloket gezamenlijk aansturen. We hebben één basis informatiecentrum voor de Achterhoek, en tegelijkertijd hebben we als gemeente de ruimte om voor campagnes in wijk- of kernniveau eigen afspraken te maken. En via de regionale uitvoeringsagenda leren we ook van elkaar wat werkt. Zo hebben wij de pilot met energiescans in Ruurlo via de regionale uitvoeringsagenda opgeschaald tot het project Achterhoek Onderneemt Duurzaam. En nemen wij bij energiearmoede onderdelen over van andere gemeenten als Doetinchem en Oude IJsselstreek.

Elke gemeente levert haar bijdrage, met het akkoord spreken we een minimum af. De Achterhoek werkt veel samen maar er zijn ook verschillen tussen de gemeenten. Elke gemeente bepaalt haar eigen ambitie, legt eigen accenten en heeft haar eigen specifieke lokale situatie. Individuele hogere ambitie is wenselijk. Dit wordt nader uitgewerkt in een nieuwe uitvoeringsagenda die daarna door alle colleges wordt vastgesteld. Wat wij al wel helder voor ogen hebben is dat we de schaal van de regio nodig hebben om de grote en complexe uitdagingen, waar we nog veel te leren en innoveren hebben, aan te gaan. Ons energie uitvoeringsprogramma 3 is vervolgens het kader waarin we de uitwerking voor Berkelland en onze accenten op die onderdelen vastleggen.

Winterfonds

De provincie Gelderland heeft onder de naam 'Gelders Winterfonds' geld beschikbaar gesteld aan alle gemeenten. Voor de gemeente Berkelland is dit € 206.820. Met deze subsidie kunnen maatschappelijke voorzieningen en MKB geholpen worden die door de hoge energieprijzen in de problemen komen.

We kiezen ervoor om in te zetten op duurzame maatregelen die de energierekening van maatschappelijke voorzieningen en MKB op lange termijn verlagen. En dus niet voor het geven van geld om alleen op korte termijn de energierekening te kunnen betalen.

Wij gaan deze subsidie gebruiken om bestaande regelingen te versterken en/of aan te vullen. De subsidieregeling maatschappelijke initiatieven liep 31 december 2022 af en zetten wij opnieuw in voor een jaar tot 31 december 2023. Ook maken we de SVn-lening voor de verduurzaming van bedrijven en organisaties toegankelijker door de afsluitkosten voor deze lening te compenseren.

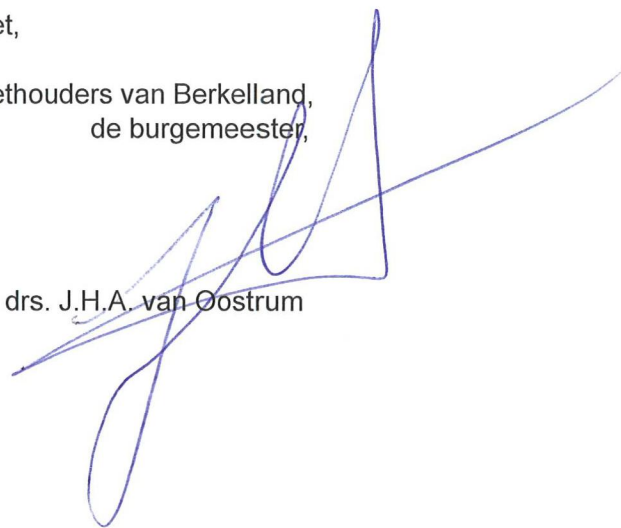
Ter afsluiting

Onze basis staat en we pakken door in de uitvoering. Wij houden u actueel op de hoogte over de stand van uitvoering op de basisvoorzieningen van EUP2 en zoeken hierin een passende vorm. De grote vervolgpoging vraagt om een andere aanpak en een ander soort uitvoeringsprogramma. Meer innovatief, flexibel en aansluitend op actuele ontwikkelingen en kansen. Gebruikmakend van regionale samenwerking en de kracht, kennis en inspiratie in onze samenleving en bij onze partners. Eind dit jaar komen wij in ieder geval bij u terug met de eerste actualisatie EUP2/uitwerkingen 'plussen' van EUP 3 en geven we aan hoe we met u, bijvoorbeeld door een kortere doorlooptijd, de actualiteit in EUP 3 denken te pakken.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers

drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
- Archief